

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VESZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.** A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ft).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Egy elintézett incidens.

Budapest, május 13.

(v.) Szenzációk si-teregtek ma a levegőben. Nemcsak az esti órákban, a tündéri fényben uszó Duna fölött a Gellérthegy ormán. Már fényes nappal is, a képviselőház folyosóján. Kivált a jobboldalin. Izgatott csoportok lázasan tárgyaltak valamit. A szabad- elvűpárt oszlopos emberei itt-ott összeszegtak, a többiek pedig feszülten lesték a beavatottak arcvonásait. Valami pártértekezletről volt szó, melyet össze kell hívni. Valami ügyről, melyet ott kell majd elintézni. Valami fegyvelembontásról, melyet meg kell torolni. Valami kirajzárásról, melyet aligha lehet megakadályozni. Tiszta sor, hogy mindez a látás-futás, sugábugás a Feilitzsch-esetre vonatkozott. Amely jelentéktelen volt kezdettől fogva. S amely igazán alkalmatlan arra, hogy szert tegyen akármiféle, bárha csak efemer jelentőségre is. És amely tehát el is intéződött a végén egész békeesen. És kifogástalan lojalitással is. Báró Feilitzsch ugyanis kijelentette, hogy szolidáris a szabadelvűpárt s a Széll-kabinet programjával s a taktikát illetően is alárendeli egyéni nézetét a pártvezetésnek. Ezzel aztán befejeződött a rövidéletű szenzáció. De a tanulságai túlélik őt, s analízál- suk nem kárbavesztett fáradság, mert sok megszívlelésre méltó tanulság lakozik bennük.

Ezeknek elseje az, hogy a többség tag- jainak szabad, sőt kell is a pártegyesület fel- teniök, *de okosan*. Tudniillik: *nem egymástól*. Ha ők egymáshoz simulnak, akkor a párt- egyeségnek megvan minden belső biztosítéka. És akkor *csak kiféle* kell résen lenniök. De ha egymást meg nem értik, akkor hiába vé- dekeznek külső repressziók ellen, mert akkor elvégzi ugyanazt, csak gyorsabban és bizto-

sabban, a *belső szétmállás*. Komoly helyzetkö- zepette s talán még komolyabb fejlemények küszöbén illik félretenni minden feszélyt és kimondani nyíltan, hogy az ostromzár alá vett többség csakis akkor tud megfelelni hi- vatásának, ha nemcsak a kormányban bizik, *hanem egymásban is*. A kormánynak adott bi- zalma a *kormányt teszi erőssé*. De ebből a had- járatból győztesen csakis úgy lehet kikerülnie annak a tábornak, mely felvette az obstruk- cióval a harcot, ha erős kormány mögött *erős többség* sorakozik. Erőre pedig a többség nem tehet szert, ha alkotó elemei egymásra sanda szemmel néznek, sőt egymást nyíltan is gyanúsítják. Eklatáns példa erre a Fei- litzsch-eset. Arról a titkos arkánumból, mely egyébkint a magyar szolgálati nyelvnek, má- sok szerint az önálló vámtérületnek kieszköz- lésében áll, elmondtuk kerekén a vélemé- nyünket: hogy az a többség s a kisebbség közt folyó harcot a korona s a nemzet har- cává fokozná s ezenkívül szétrobbantaná a szabadelvűpártot. Nem ér tehát az egész arkánum egy árva fabatkát sem.

Eliteltük benne továbbá azt is, hogy a passzív ellentállás taktikáját, melyet Széll Kál- mán hirdet s követ és amelyet a szabadelvű- párt a jelen helyzetben a kormányelnökkel együtt a legalkalmasabbnak tart, szimplíciter elveti, ami már egymagában is használhe- tetlenné, sőt kárhözváltandóvá teszi. Senki sem mondhatja tehát, hogy nem törtünk elég ke- ményen pálcát a Feilitzsch-eset fölött.

De voltak, akik itt nem álltak meg, ha- nem az *elszigetelt* jelenséget tüstént általáno- sították. Felharsant a kiáltás: „ahá, mozog- na a Bánffyisták!” Ezt — persze — a volt nemzeti pártnak még tökéletesen át nem ol- vadt része harsogta. S Bánffysta az ő sze- mükben — persze — mindenki, akinek más

a politikai származása, mint az övéjük. Talán — uram bocsá! — még e sorok szerény írója is, aki pedig nem igen tartozik a Bánffy Dezső legrajongóbb hívei közé. Hát ezen a részen — csodálatosképpen — mindent észre- vesznek, csak azt nem, amit az ő többszomsz- daik és legintimebb fegyvertársaik cselekszen- nek. Így például azt, hogy tegnap az ő leg- sajátosabb organumuk, a *Hazánk* egy előkelő — persze agrár irányú — szabadelvűpárti politikus véleménye gyanánt azt hirdette vi- lággá, hogy — bizony eshetőségek bekövet- kezte esetén — az egyetlen kibontakozás az lesz, hogy le kell venni a napirend- ről a katonai javaslatokat, aztán letár- gyalni a költségvetést s ennekutána a Házat feloszlatni. Ezt a kibontakozást propagálja a *Hazánkban* egy előkelő agrárius. Ugyan- ezzel a Ház nyílt ülésén az ellenzék is meg- kínálta Széll Kálmánt, mint olyan expédiens- sel, amelynek kedvéért az obstrukció lesze- relne, de a kormányelnök ezt az ajánlatot, *mint politikájával homlokgyegyenest ellenkezőt*, ke- reken visszautasította. Ime tehát az agrár lapban egy agrár politikus olyan kibontako- zást emleget, amelyet Széll Kálmán érdeme- leg és nyomós politikai okokból kerekén visszautasított. *Hát mennyivel enyhébb vajjon ez az eset a Feilitzsch esténél?* Ma aztán még cí- rább dolgot produkál a *Hazánk*. Második cik- kében kiutasítja a szabadelvűpártból a „Bánffy- istákat”, azzal az okadatulással, hogy Feilitzsch *célszerűlennék* tartja a passzív rezisztenciát. De az ezt megelőző vezércikkben ugyancsak a *Hazánk* egyenesen *kárhözváltosnak* mondja a passzív rezisztenciát, s felsorolva az ex-lex huzamosabb tartamának gazdasági hátrányait, felveti a kérdést, vajjon az ilyen kártevések- kel járó passzív rezisztenciát sokáig fogja-e az ország elbirni? Lám az agrár penna bele-

TÁRCA

Nemzetközi tárlat.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Yartin.

V.

A nemzetközi szobrászterem elouja a *Char- pentier* plaquette-gyűjteménye, mely két külön kollekciónál áll. Az egyikben 59 darab bronz arc- képtanulmány van, a másikban 14 darab kész bronz plaquette. Ami azt illeti, az előbbieket nem készítik ugyan a szónak megszokott értelmében, de kések művészi értelemben, s e kis lapok ér- dekesebbek a maguk nagy fölfogásában, mint ha kicsinyes gondtal volnának kivive. Megvan ben- nük minden, ami a lényeghez tartozik, el van hagyva minden részlet s amellett tanuságot tesz- nek arról a végtelen virtuozitásról, melyvel Char- pentier a plasztikát és a viaszt kezeli. E virtuozitásnak netovábbjai a „kész” tizennégy plaquette, néhány arkép s a szobrászatot, festészetet, közmetszést stb. ábrázoló allegóriák. Örökbecsű kis plasztika, puhák, ködszerűek, habszerűek s csodálatos, hogy mily távoli hatásokat hozott ki rajtuk a művész a *sikban*. Egy-egy alak megmintázásánál a néző- höz legközelebb álló rész, a fej, vagy a kézfej képez csak reliefet, míg a többi rész, például a vízszintes síkban hátrahúzódó kar és könyök már csak alig-alig vehető ki az alapul szolgáló bronz- lapon. Charpentier ezidőszert a legkitűnőbb francia plasztikista s a legismertebb szobrász Franciaországban, mert hiszen a közkezen forgó ötcentszemes bronzpénz is az ő remeke, készülvén az ő mintázása után. A kis plaquettekben oly erős, hogy szinte kár neki mással foglalkoznia;

legalább *Szonádja* (199) és kissé érthetetlen *Go- morrhája* (200) sem kompozíció, sem kivitel dolgá- ban nem versenyezhetnek az ő apró lapjaival.

Th. von *Gosen Heine Henrikjének* a tech- nikája teljesen elhibázott szempontból indul ki. Ez a technika lefaragott capjaival esakis a fához, vagy a zsirkához illenék. Különbösen Heinét mint fiatal poetát ábrázolja, éppen nem mely költői inspirációban rágva a tollat. Faktum, kérem, hogy a tollat rágja, s ebből azt következtethet, hogy a *Gosen Heinét* nem a Loreley hangulata bán- totta, hanem valami huncut rimet keresett az Atta Troll, vagy a Németségű Utazás egyik- másik verszakához. *Fritz Christ Csabitása* (172.) gyöngye munka s a Jugend-rajzoló Dietz sekélyes stilizálására emlékeztet. Hermann *Hahn Évája* (221.) csodaszép alkotás rejtelmes, a la Monna Lisa tekin- tetével. De ujat nem lehet róla mondani s nem szabad fölfedezni, mert ennek az Isten tudja hany- dik ötvénynek az első példányán igen régóta büsz- kesége a müncheni Glyptothékának. Az irigység sem találhat rajta hibát, ha csak azt nem, hogy Évának (pedig nem is anyától született), köldöke is van. Hogy az egyház nem veszi észre, pedig ütözik annyira a dogmákba, mint a Kősegy Himnusz. Hahn mester jó ideje megteremtette már Évát, mikor az *Ádám* megmintázásába fogott. Persze, hogy „pendant” szobrok legyenek, mert az ily bugris fölfogástól még a művész sem ment, ha egyszer német. Meg is látszik Ádámján, mely már sokkal keresetlenebb s mely művészi fölfogás tekintetében nem is fogható az előbbihez. *Táncos- nője* (173.) roppant rut arcu némben s attitűdje után itelve akármí más lehet, mint táncosnő. Ennél már sokkal finomabb a *Millobé* (179.). Charlotte *Besnard* a Della Robbiák hagyományait akarja életre kelteni faence-reliefjével. Érdekes dolog. Sokkal szebb ennél az öreg asszonyt ábrázoló terracottája. Teles művészetére emlékeztető, elmosódó finom- ságokban gazdag női fej. *Schnegg* inkvizitora szel-

lemtelen semmi. Különbösen fafaragvány. Jules *Desbois Tavasz* bájos kis alkotás, ugyanőtöle Rodin mester mellszobra nem heroikus, de végtelen finomlelkű művészek az alkotása. Sokáig előlhat az ember előtte s nem tud eltolni a rész- leteivel. Mert ezeknek (például a jobb fülnek, a szembéjének) puha, lágy megmintázása csodásan visszaadja az emberi hús és bőr tekszturáját. Részleteiben valóságos remekmű s épp ezért az egészenek összbenyomásából hiányzik az erő. *Fix- Masseau* Beethoven-feje annyi száz Beethoven- fej után nagyon hidegen hagy. Nem elég jel- lemző a macacs haj, engedelmesen simul a fulre s a hosszas arc nem a Beethoven nyomott, szögletes arca, Fritz *Christ* Ju- dithját főntebb kellett volna említeni, a Csabitás szoborral együtt. Ha fiatal még ez a művész, akkor kiforagatlan; ha pedig öreg, akkor soha nem volt nagy talentum s különösen művészi intelligencia nem sok lakozott benne. Judithja meglehetősen zagyvaléka a stíleknek. Bethulia hölgye a Holofernes fejével hieroglyphált egyiptomi ta- lapzaton áll, melyet Kos-sphynxok támogatnak, melyek azonban még sem sphynxek. Az alak nem egyéb felöltött modell.

A magyar szobrászok vagy belefáradtak a Vörösmagyar- és Erzsébet-szobrok tervezésébe, vagy még dolgoznak rajtuk. Sem mennyiségileg, sem minőségileg nem szerepelnek valami kiváló módon. *Strobl* Alajos tanártól van egy márvány domborműben kivitt arkép. Kissé szellemtelen, kemény s régi stílusok nyomán haladó alkotás. Azután van tőle egy rengeteg Mátyás király a vadászaton. Hát hiszen jól van, no. Nagy meit- sége ezeknek, hogy reprezentatív és megrendelt dolgok sohasem sikerülnek úgy a művészek, mint amit proprio motu, a saját ihletének az ös- zöntőzése alatt csinál. *Markup* Béla nagyon ügyes állatmintázó s e nemből hovatovább specialista lesz. Legszebb műve e téren az országház

esik ugyanabba a hibába, amely miatt ajtót mutat az ugynevezett Bánfytáknak. Pedig báró Feilitzsch Arturnak nincsen több köze báró Bánffy Dezsőhöz, mint amennyi köze van a Hazánkhoz gróf Károlyi Sándornak és gróf Zselénski Róbertnek. Nem mondjuk mi, hogy amit ezek az urak a Feilitzsch szemében megláttak, az nem gerenda. De az sem szálka ám, amit az ő szemükben íme megláttunk. Amiből világosan az az egy következik, hogy a szabadelpvűpartban kiki saját magára vigyázzon, ne a másokra, kiki saját magában igyekezzék a pártegység gondolatát megdedzeni, ne a másikkal. Ha igazán bízunk a kormányban, ne legyünk bizalmatlanok egymás irányában. És mielőtt idegen porta előtt söpörnénk, nézzünk jól körül, nem akad-e söprűnknek dolga a magunk portáján előtt is.

Visszatérve már most a Feilitzsch-esetre, igazán örvendünk az incidens szerencsés elintézésének, amelyben nagy része és nagy érdeme volt ugyanazon gróf Tisza Istvánnak, akiről egy estlapp nyomán az együgyű hír kelt szárnyra, hogy épp ez eset miatt ma kilépett a szabadelpvűpartból. Ezt a szivességet gróf Tisza István nem tette meg azoknak, akik ezt nagyon jó néven vennék tőle. És ezentul sem fogja megtenni. Mert nincs és nem lesz semmi oka rája. A passzív ellentállás valóban taktikai kérdés csupán, ama módok és eszközök kérdése, amelyekkel a szabadelpvűpart és a kormány együttes programja a legcélszerűbben valósítható meg. Aki ezt a programot helyesli, az szükségszerűen alárendeli magát a taktikának is. És ezt annál inkább tartozik tenni, mert e taktika helyes vagy helytelen volta idáig nem dőlhetett el. Se két hét, se négy hét, se hat hét nem elegendő idő ahhoz, hogy a passzív rezisztencia győzelme vagy kudarca előálljon. Mi azt hisszük, hogy e taktika eredménye a győzelem lesz. Mások hihetik az ellenkezőt. Köztünk az idő lesz a bíró. S e bíró döntését türelemmel kell bevárni. Egy dolog felől megnyugtathatjuk a sötétben látókat. S ez az, hogy ama határt, amelyen a passzív rezisztencia módszerének nem szabad túlmennie, Széll Kálmán nagyon skrupulózusan fogja megtartani. Van ő neki elég hazafiai lelkiismerete és elég államférfiai ítéllete ahhoz, hogy megérezze, mikor áll be az a fordulat, amelyen túl a többség diadala az ország nagy érdekeinek csorbítását okozná. S biztosak

előtti hatalmas oroszán, melyben sok erő és fenség van. E királyi bestniának a kis mintája a tárlaton látható. Jobbágy Miklós Pepi és Valdi nevezett tascóli Fremiet-utánzatok. Mivel nem vagyunk eszakértők, csak kérdezzük, hogy nem vastagok kissé e borzók? Istók János nagy szeretettel s nem kis művészettel mintázta meg a nagypajának, egy kemény tekintetű, de nagyon rokonszenves öregurnak a képmását. Fakis Ernő Széke Lajos-a (Nemzeti Színház tagja) kissé lelkelten, de valószínűleg pontos képmás. Jobban ellenőrizhetik ezt azok, akik az eredetit ismerik. Horvai János két Zsolnay-vázlatot is állított ki. Intim dolgok.

Liget Miklósnak az ország határain túl is ismert Anonymusát állította ki. Izletlenség lenne nekünk obskurus embereknek is dicsérnünk, annyi jeles kritika után. De akármilyen kitűnő is, zárt helyiségben nem hathat úgy, mint hatni fog árnyas lombok esőndes félfhomályában. Ugyane művész Szent-István-ját csakis merőlegesen szabad nézni. A legkisebb oldalnézetnél is nagyon zavarólag hat az összenyomott arc. Zalánja, a Vörösmarty-pályaműveinek egyik tőredéke, megkapó; de bizonyos témák, egy bizonyos méretnél alul kivéve, kissé fonákul hatnak. Amint nem lehet egy öreg asszony álló alakját vagy egy bölényt életnagyságban mintázni, ha csak (ez utóbbit) a vágóhíd kapuja elé nem, ugy nem lehetnek kis plasztika tárgyai a Mózesek, Árpádok és Zalánok. Fűredi Rikárd törhetlen ambícióval meg előre azon az úton, melyen a valódi siker terem. T. M. képmása igen jó mű, a 214. sz. képmáson bravúrral rázította meg az areon átsuhanó hamis mosolyt, Ábrányi Emil képmása pedig meglepően sikerült. Nem bizalmas portait ez, hanem reprezentáló. Nem a mi bizalmas, kedves kollégánk ez, hanem a magyar irodalom egyik jeles alakja. Tehát inkább nekünk, nagyközönségnek szól.

vagyunk benne, hogy mihelyt ezt megérzi, tudni és teljesíteni fogja kötelességét. Inkább egy órával hamarabb, mint egy másodperccel később. Ez az egy dolog az, amelyben se nem lehet, se nem szabad, se nem illik bárkinek is kételkedni.

Az obstrukció.

Budapest, május 13.

Nessi Pál indítványt jegyzett be, hogy az állami tisztviselőket fizetéséről szóló javaslatot soron kívül tárgyalja a Ház s hogy a vasutasok fizetésének rendezésére vonatkozó javaslatok mielőbb a törvényhozás elé kerüljenek.

Az indítvány megokolása a szombati ülés napirendjére marad.

Maga a napirend ma még egyhangubb volt, mint rendesen. Az egyetlen Fichler Győző tudott még féligmeddig érdekes témákat megpendíteni, de a kvóta-küldöttség választásához azoknak bizony alig volt közük. Eitner Zsigmond és Reich Aladár leörölték a számukra kiszabott időt, de érdeklődést vagy figyelmet nem kellettek.

Egy óraker áttért a Ház az interpellációkra. Két interpelláció volt. Országszerte érdeklődésre számíthat Dobiecsky Sándor interpellációja, melynek rendjén a vasutasok fizetésrendezésének alapelei iránt kért tájékoztatást a kereskedelmi minisztertől. Az általános rokonszenvvel fogadott kérdésekre Láng Lajos kereskedelmi miniszter természetesen nyomban választ s kijelentéseit az érdekeltek bizonyára a legteljesebb megnyugvással fogják fogadni. Mert elsősorban kijelentette a miniszter, hogy a vasuti alkalmazottak fizetését szabályzó javaslat a legrövidebb időn belül a Ház asztalán lesz. Az alapelvekre nézve pedig hangsúlyozta aztán a miniszter, hogy a szabályozásnál különbséget fog tenni a kvalifikált és nem kvalifikált alkalmazottak között, a fizetések emelkedését pedig automatikus alapon tervezi.

Ebben az interpelláló is, a Ház is megnyugodott.

Holnap a mai napirendet folytatják. Rakovszky István és Ugron Gábor kísérletet tettek ugyan, hogy holnap a mentelmi ügyek tárgyalását tűzzék napirendre, a többség azonban, Darányi Ignác felszólalása után, ezt a propezióit mellőzte.

A képviselőház ülése május 13-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán, miniszterelnök, gróf Széchenyi Gyula, Wlassics Gyula, Pless Sándor, Láng Lajos.

(A kereskedelemügyi miniszter előterjesztése.)

Láng Lajos: Van szerencsém előterjeszteni a körös-belovár és belovár-verőcei h. é. vasutak engedélyezéséről; a zseboly-csákovár és a csákovár-bócai h. é. vasut vonalaira biztosított szállítási adómentességek lejáratú időnek egységes megállapításáról; a zlyom - brezó - breznóánya - felsőlci helyiérdekű vasut egynemű engedélyezési feltételeinek a breznóánya-veresóki szárnyvasut kiépítésére alkalmazható leendő módosításáról és a halasbács-almás-rigyócai helyiérdekű vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatok; továbbá a tókeerebes-varannói helyiérdekű gőzmozdonyu vasut engedélyezése tárgyában kiadott jelentést bemutatni. Kérem a t. Házat, méltóztassék ezen négy javaslatot és egy jelentést kinyomtatni, a Ház tagjai között szétosztatni és előleges tárgyalás és közlekedési és pénzügyi bizottságokhoz utasítani.

A Ház így határoz.

Szöts Pál jegyző jeleli, hogy Nessi Pál indítványt jegyzett be a tisztviselőket fizetéséről szóló javaslat sürgős tárgyalása s a vasuti tisztviselőket fizetésrendezésé iránt. Jeleli, hogy Dobiecsky Sándor, Kelemen Béa és Szalay László interpellációkat jelentettek be.

Az indítványt szombaton indokolja meg Nessi Pál, az interpellációkat 1 óraker terjesztik elő.

(A kvóta-bizottság megválasztása.)

Eitner Zsigmond: A horvát viszonyokat teszi szóvá. Sajnálatosan tartja, hogy a miniszterelnök erőlyesen nem intézkedik magyar honfitársaink védelmére. Hosszasan foglalkozik a közösügyekkel, a kvóta kérdésével, végül kijelenti, hogy a függetlenségi párt nézetét teszi magáévá. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Reich Aladár: Pártállásánál fogva bírálja a kiegyezési kérdéseket s junktimoto igyekszik keresni a kvóta s a kiegyezés között. A legkisebb előrelátással meg lehetett volna akadályozni a törvények olyan hiányosságait, melyek miatt később óriási veszteségeket szenvedett az ország. Nem járul hozzá a kvóta-bizottság megválasztásához.

Fichler Győző: A kiegyezésnek tulajdonítja a mostani helyzetet. A horvát viszonyokról szólvá kérdi a horvát képviselőket, nem volna-e hasznosabb, ha most otthon szembeszámlálnák a magyarellenes igazságokkal? Nekik most az ostromlaltban lévő Zágráb utánin volna helyük, hogy a Magyarországhoz való tartozást híressékek a népnek. Rátérve magára a helyzetre, kétségtelennek tartja, hogy a nemzet többsége az ellenzék mögött van, míg a miniszterelnök csak a vármegek megrendelt bizalomnyilvánítását tudja felmutatni. Az ellenzék nehez harena ment bele, de nem végezheti vereséggel, mert nemzeti jogokért való küzdelem az. A nemzeti követelések teljesítését tovább halasztani nem lehet...

Holló Lajos: Csak lassan, lassan...

Fichler Győző: ...s szólt a holló: soha, soha! (Derűtlenség.) Foglalkozik a miniszterelnök passzív rezisztencia-politikájával, mely nem méltó az egyéb elveivel. Az ellenzék nem folytatott s nem folytat személyi harcot a miniszterelnök ellen kinek kitűnő tulajdonságait elismeri s esetleges bukása után nagyobb tisztelettel fogja kisérni visszavonulását, mint a többség számos tagja. (Ellentmondás jobbfelől.) De sajnálatul látják, hogy a legjobb tulajdonság, a legjobb indulat a nemzeti jogok iránt megtörik a felsőbb hatalom előtt. Míg a magyar kormány a passzív rezisztenciát hirdeti, addig a horvátok az aktív rezisztencia álláspontjára helyezkednek. Felemlíti a horvát bánnak egy magyar újságról előt tett nyilatkozatát, mely szerint a horvát zavargások a magyar obstrukció nyomán kezdődtek s akkor megszűnnek, a mint az obstrukció véget ért. Tehát a mint mi nemzeti jogokért küzdünk, kiűr ellenünk a horvát lázadás. Nem fogadják el a kvóta-bizottság jelentését. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök jelölgeszt az ülést.

Szünet után.

(Napirend.)

Elnök indítványozza, hogy holnap folytassák a mai vitát.

Rakovszky István felhívja a Ház figyelmét a mentelmi ügyek letárgyalására, melyek már elévültéssel tenyegedőznek.

Ugron Gábor szintén osztja Rakovszky nézetét, annál is inkább, mert itt nem pártok, hanem képviselők ülnek. Holnapra kéri kitűzni a mentelmi ügyeket. Rakovszky István szerint itt is pártok szerint ülnek a képviselők s pártjuk nézetét jeleik ki.

Ugron Gábor nem tartja egész parlamentárisnak e megkülönböztetést. Sokkal helyesebbnek találná, ha a pártok szerint való megkülönböztetéstől eltekintene.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter: T. Ház! A miniszterelnök ur akadályozva lévén a megjelenésben, méltóztassanak megengedni, hogy röviden nyilatkozzam a kormány részéről. A t. Háznak már volt alkalma foglalkozni ezzel a kérdéssel és a t. Ház akkor beható vita után, amelyben sokan vettek részt, azt az álláspontot foglalta el, miszerint első sorban azon ügyeket kívánja tárgyalatni, melyeket az elnök ur tárgyalására kijelölt. (Helyeslés jobbfelől.) Kérem tehát a t. Házat, méltóztassék megmaradni e mellett, mert amik különösen a kvóta-bizottságba való kijelölés kérdése körül azóta történtek, azok, azt hiszem, csak megerősítik azt az álláspontot, amelyet akkor elfoglaltunk. (Helyeslés jobbfelől.) Kérem ennél fogva, hogy az elnöki javaslatot méltóztassék elfogadni. (Helyeslés a jobboldalon. Ellentmondások a szélsőbaloldalon.)

A Ház az elnök javaslatát fogadta el. Következőnek az interpellációk.

(A vasutasok fizetésrendezése.)

Dobiecsky Sándor: Hosszabb indokollással kérdi a miniszterelő, hogy mikor kerül megoldás alá a magyar államvasut tisztviselőket fizetésének rendezése. Egyszermind javaslatot tesz ennek kivihetősége dolgában és a következő interpellációt terjeszti be: Bizottság van-e a vasuti tisztviselők részére a magasabb képesítést méltánvóló s már 1884-ben rendszeresített, de 1887-ben eltörölt ugynevezett A) és B) csoportonkénti előléptési rendszer? Szándékozik-e a t. miniszter ur az egyszer már szintén érvényben volt, de ugyancsak megszüntetett várakozási időköz alapuló előléptési rendszert újra meghonosítani és ha igen, mennyiben felel meg az a vasuti tisztviselő emlékiratában kért beosztásnak, nevezetesen, hány szolgálati év után érné el az A) és B) csoportot a mérnök, illetve ellenőri és a főmérnök, illetve irodellőri fizetést és mekkora javadalmazással; végül tisztelettel kérdem: minő öszszegben akarja a miniszter ur az aliztek és szolgák kezdő fizetését megállapítani, mert szükséges, hogy e tekintetben legalább a magyar királyi postánál alkalmazottak részére javasolt minimum részükre is biztosíthatassék?

Láng Lajos: Ismétellen intéztek hozzám interpellációt a vasuti tisztviselőket fizetésrendezése tárgyában. Egy alkalommal már volt szerencsém válaszni rá, most egy második interpelláció intéztetik hozzám ugyanebben az ügyben.

Az interpelláció sokkal terjedelmesebb, semhogy az lehetne kívánása a t. képviselő urnak, hogy részletesen feleljek rá, nem is volnék abban a helyzetben, hogy az egész kérdést lefellelő interpellációra a részletes választ rögtön megadjam. De márszót értem a vasuti tisztviselőket helyzetét, értem azt az érdeklődést és talán nyugtalanságot is, amely erőt vesz rajtuk, és azért két fontos elvi kérdésre nézve, amelyek iránt, azt hiszem, hogy megállapodás történt, mégis nyilatkozni kívánok. (Halljuk! Halljuk!)

Méltóztatnak tudni, hogy ebben a tekintetben nem én egyedül határozok, hanem különösen a pénzügyminiszter ural kel egyetértésre jutnom. (Zaj. Halljuk! Halljuk! Elnök csengett.) És ezen a réven a minisztertanács megállapodása szükséges ahhoz, hogy a javaslat elitogadtassék. De azt hiszem, két dologra nézve ma már bizonyos határozottsággal szólhatok,

és ez az a két dolog, amely első sorban érdekli a vasuti tisztviselőket, s azt hiszem éppen azért megnyugtatókra fog szolgálni, amit mondani fogok. Az egyik az, hogy a megkülönböztetés a kvalifikációs és nem kvalifikációs szolgálatra vonatkozólag az új fizetésrendezésnél tekintetbe fog vétetni. (Helyeslés.)

Azt hiszem, ez a rendezésnek oly kiindulási pontja, mely a széles körökben ez iránt felmerült aggodalmakat el fogja oszlatni.

A másik kérdésre nézve nemcsak a magam nézete, de azt hiszem, a velem együtt dönteni hivatott tényezők is egyetértenek velem abban, hogy a fizetés automatikus emelkedése — amelyet a most interpellált képviselő ur bizonyos fokig kritika tárgyává tett — a vasutasok általános kívánása. Remélem, ebben a tekintetben is nézetem találkozik a vasutasok fizetésével és ez az, hogy az automatikus emelkedése a rendezésnek helyénvaló, vagyis hogy bizonyos időn belül minden fizetésnek emelkednie kell. Ezek oly alapvető dolgok, amelyeket magamra vállalom.

Ez tehát azt teszi, hogy a kvalifikációs és a nem kvalifikációs szolgálat megkülönböztetésére, vagyis az A) és B) csoportonkénti előléptési rendszerre nézve, továbbá a fizetés automatikus emelkedésére nézve, azt hiszem, már ma megnyugtathatom a t. Ház utján az érdeklődőket.

A többi kérdésre nézve, méltóztatnék megengedni, ma nem nyilatkozhatom. Remélem, hogy nem sokára abban a helyzetben leszek, hogy megtehessem; de ne tessék elfelejteni, nem elég az, ha javaslatommal elkészülök, hanem annak sok más tárgyaláson is keresztül kell mennie. Méltóztatnék tudni, legközelebb a bernházi javaslatok készülnek el és várjuk, hogy azok a törvényhozás elé kerüljenek. Remélem azonban, hogy ezek elintézése most már csak rövid idő kérdése. (Morgás balfelől.)

Ezeket előrebocsátva, kérem, méltóztatnék ezt az előleges választ tudomásul venni. (Helyeslés.)

Dobleszky Sándor tudomásul vette a választ.

A Ház is.

(A csongrádi inség.)

Kelemen Béla a következő interpellációt terjeszti be: Interpelláció a t. belügyi és földmívelésügyi miniszter urakhoz. Van-e tudomása a t. belügyi és földmívelésügyi miniszter urakról, hogy Csongrádvármegyében a munkásosztály munkahiány miatt válságos helyzetben van, nyomorral tűz és hajlandó-e a t. kormány a munkásnép jogos igényeinek kielégítése érdekében, a közrend veszélyeztetésének elhárítására való tekintettel is, a megfelelő kormányhatósági intézkedéseket megtenni?

Az interpellációt kiadták a bel- és földmívelésügyi minisztereknek.

Elnök két órák az ülést bezárta.

BELFÖLD

A Feilitzsch-ügy elintézése. A báró Feilitzsch személyéhez fűződő incidens ma békés megoldást nyert. A két nap óta húzódó explanációk ma egész délelőtt folytatódtak a képviselőház folyosóján és a miniszterelnöki szobában. Ákadtak, akik az ügyet pártértekezlet elé akarták vinni. Mások viszont úgy találták, hogy e szigorú elbánásnak kivételes íze lenne ama precedensek után, amelyek a pártgyűlés tekintetében eddig keletkeztek. Ákik emez utóbbi nézetet vallották, arra emlékeztettek, hogy az a három párttag, (Ivánka, Hoek és Wittmann) aki a minap Fejérváry miniszter ellen *szavazott*, nem vonatot a pártfegyelem címén felelőségre, s egyenlő elbánást kívántak tehát Feilitzsch Artúr nézve is, aki csupán *taktikai* kérdésben hangzottatott egyéni véleményt, a nélkül azonban, hogy a pártvezérlő taktikája alól magát kivonta volna. Mindkét tábor hangsúlyozta a pártgyűlés megőrzésének a súlyos viszonyok közt kétszeres fontosságát s a végén kísérletek történtek a felmerült ellentét kiegyenlítésére. Végre is megtalálták az áthidalást, amelynek létrejöttében nagy része és jelentékeny érdeme van gróf Tisza Istvánnak. Ennek megállapítása után talán felesleges hangsúlyozni, hogy merő koholmány egy esti lapnak az a híre, mintha Tisza István ez incidens miatt a szabad-elpártból kilépett volna. Az ügy elintézéséről a *Magyar Nemzet* mai száma a következő értesítést közli:

A szabad-elpártban tegnap este, mint az utóbbi időben rendszeren, igen élénk, mozgalmal volt az élet. A miniszterek majdnem kivétel nélkül jelen voltak, s különböző csoportokban tárgyalták, vitázták fontolgatták a helyzetet, a jövő kilátásait, eshetőségeit. A párttagok figyelmét e vitákon kívül erősen igénybe vette az, hogy *Szell Kálmán* miniszterelnök hosszasan beszélgetett egy sarokban báró *Feilitzsch* [Artur képviselővel, akinek nevét, illetőleg akcióját az utóbbi napokban erősen emlegették. Hogy mit beszélgettek egymással a szabad-elpárt vezetői és tagjai, az természetesen nem kerülhet a nyilvánosság elé. De báró Feilitzsch

terveit illetően akképp kívánjuk tájékoztatni a közvéleményt, hogy tudósítónk utján megkérdeztük őt magát, aki e kérdésünkre a következőképpen válaszolt:

— Szemben az egyes lapokban személyemmel kapcsolatban felmerült, nagy részben téves hírekkel, egyszerűen konstátálom, hogy a párt és annak vezetése ellen semmi akció nem indított, semmi olyat, mi a párt programjába ütközne, nem kívánok s a taktikát illetően is nézeteimet a pártvezetésnek alárendelem.

A pénzügyminiszter javaslatai. *Lukács László* pénzügyminiszter — mint értesülünk — a közelebbi napok valamelyikén betérjeszti a beruházásról szóló törvényjavaslatot s ugyancsak közelebről a Ház elé kerül a telepítési törvényjavaslat is.

A párhuzamos ülések terve. Hetek óta beszélnek már a párhuzamos ülések tervéről. A gondolatot az a szükség provokálta, hogy az obstrukció időpazarlása mellett a legfontosabb és legsürgősebb javaslatok elintézése csak párhuzamos ülésekben volna lehetséges. Ha délelőtti obstrukció folyik, délután vagy este mégis tárgyalni lehetne a katonai javaslatokat, a költségvetést, a tarifát, a tisztviselői törvényjavaslatot s a többi sürgősebb tárgyat. Most ez a terv újabb fölmérlést s élénk megbeszélést tárgya volt a szabad-elpártban. Nem mint a kormány indítványa, nem is határozott formában, de mint olyan lépés, mely széles körökben föltétlenül rokonszenves. Legutóbb különösen abból a szempontból foglalkoztak a tervvel, hogy vajjon a házszabályok 203. paragrafusa alapján, vita nélkül, egyszerű szavazással volna-e az esetleges indítvány eldöntendő. Két fölfogás jelentkezett. Az egyik szerint a vita nélkül való döntés csak arra az esetre vonatkozhatik, ha az üléseket meg akarják hosszabbítani. Ekkor azonban csak egy órával való meghosszabbításról lehetne szó, ami nem elég. A másik fölfogás szerint a Ház időről-ídrőre maga állapíthatja meg, hogy naponta melyik és mennyi időt akar a tanácskozásokra szánni s minden ilyen indítvány vita nélkül döntendő el a következő ülés végén. Megállapodás vagy határozott proppozíció még nincsen egyelőre csak az bizonyos, hogy a párhuzamos ülések terve rokonszenvenvel találkozik.

Uj püspökök. Az új püspökök kinevezéséről szóló legfelsőbb kéziratokat, melyeket május hó tizedikén írt alá a király, ma közli a hivatalos lap. Az első kézirat *Szmercsányi Pál* székesi püspököt nevezi ki nagyvárad püspökké, a második dr. *Radu* Demeter lugosi püspököt nagyvárad, a harmadik dr. *Hosszu* Vasul gyula ehérvár-fogarasi főszékeskapitáni kánonokot lugosi görög szertartású püspökké.

Szemesváraljáról táviratozzák: *Szmercsányi Pálnak* nagyvárad püspökké történt kinevezése alkalmából már eddig is több száz üdvözlő távirat érkezett Szepeshelyre. A székesi káptalan *Lipthay* Ferenc címzetes püspök vezetése alatt ma tiszteletet, valamint a papnévde és tanítóképezde tanári kara. *Szmercsányi* 14-én Budapestre utazik, ahonnan néhány nap múlva Bécsbe megy. A nyarat még savnik kastélyában tölti, sőt egyelőre az egyház kormányzását is vezeli.

Vidéki küldöttek. A katonai javaslatok ellen ma a *csongrádiak*, *margittaiak*, *nagyszalontaiak* és *szempléni* küldöttsége tisztelettel gróf *Apponyi* Albert, a képviselőház elnöke előtt.

A közvélemény ébredése.

Budapest, május 13.

Az erőszakos kisebbség, amely a parlament munkáját megakasztotta, lassanként fölébredeszi a józan közvéleményt, amely mindegyre hangsúlyosabban emeli fel tiltakozó szavát az ellen a törekvés ellen, amely a parlament munkájának megakasztásával, mérhetetlen gazdasági károkat okoz a nemzetnek. A közvélemény megmozdulásának tanúságai azok a határozatok, melyeket a városi és vármegyei törvényhatóságok egymásután hoznak s juttatnak az illetékes helyre. Eddig a következő városi és vármegyei törvényhatóságok szólaltak meg az alkotmány és a parlamenti rend érdekében:

Vármegyék: Bács-Bodrogvármegye, Baranyavármegye, Borsodvármegye, Nógradvármegye, Pozsonyvármegye, Sopronvármegye, Solnok-Dobokavármegye, Temesvármegye, Tolnavármegye, Trencsénvármegye, Sárosmegye, Ugocsvármegye, Vasvármegye, Krassó-Szörényvármegye.

Városok: Zombor sz. kir. város, Pozsony sz. kir. város.

Trencsénvármegye bizalmi határozatára *Szell Kálmán* miniszterelnök a következő távirattal felelt:

A vármegye tisztelt közönségének folyó hó

11-én tartott közgyűlésében hozott és velem táviratilag közölt határozatát őszinte örömmel vettem. Azon lelkes és elismerő szavak, melyekkel határozatukban a kormány és személyem iránti teljes bizalmuknak kifejezést adtak, hálaértelemmel; törhetetlen ragaszkodásuk alkotmányos intézményeinkhez és az obstrukcióval szemben elfoglalt álláspontjuk az igazi parlamentarizmus és szabadságvesztés védelmében folytatott küzdelemben megerősít és kitartásra buzdít. A vármegye tisztelt közönségének lelkes bizalmát legmelegebb köszönetemmel fejezem ki. Hazafias üdvözléssel
Szell Kálmán.

Baranyavármegye bizalmi feliratát a miniszterelnök a következő leirattal köszönte meg:

A vármegye tisztelt közönségének folyó évi április hó 14-én tartott közgyűléséből hoztam intézett leirattal igaz örömmel vettem. A kormányunk hazafias meggyőződése által vezettet magatartásába helyezett bizalmuk megerősít engem és szírad kitartásra buzdít azon törekvésemben, hogy a törvényhozás zavartalan és üdvös működése az egész ország javára mielőbb helyreállítható. A leirat lelkes szavaiért, melyek a mostani küzdelemben nekem igen beosceak, fogadják a vármegye tisztelt közönsége őszinte köszönetemet. Hazafias üdvözléssel
Szell.

Zombor szab. kir. város közönségének bizalmi feliratára *Szell* a miniszterelnök a következő leirattal felelt:

A szab. kir. város tisztelt közönségének folyó évi április hó 30-án tartott közgyűléséből hoztam intézett hazafias feliratát nagy örömmel vettem. Törhetetlen ragaszkodásuk alkotmányos intézményeinkhez, lelkes szavakban kifejezett bizalmuk megerősít engem azon küzdelemben, melyet a törvényhozás üdvös munkálkodása érdekében folytatnom kell. Magatartásomat éniékn helyeslő feliratuk megerősítéssel tölt el és további kitartásra buzdít. Fogadják a szab. kir. város tisztelt közönsége őszinte, meleg köszönetemet. Hazafias üdvözléssel
Szell.

Borsodvármegye hétóli közgyűléséből táviratilag üdvözölték *Szell Kálmán* miniszterelnököt, aki erre a következő táviratot küldte dr. *Tarnay* Gyula alispánhoz:

Borsodvármegye tisztelt közönségének folyó hó 11-én tartott közgyűléséből alispán ur által tolmácsolat bizalom nyilatvását nagy örömmel vettem. Az igaz szabadságvesztéshez és alkotmányos intézményeinkhez való ragaszkodásuk megerősítéssel tölt el. Személyem iránt kifejezett bizalmuk erőt ad a küzdelemre és kitartásra buzdít. Kérem alispán urat, hogy a vármegye közönségének hazafias határozatáért meleg köszönetemet nyilvánítsa sziveskedjék. Hazafias üdvözléssel
Szell.

Désről írják: *Szell Kálmán* miniszterelnök a vármegye bizalmi feliratát leiratban köszönte meg, mely így szól:

A vármegye tisztelt közönségének folyó hó 11-én tartott közgyűléséből íterterjesztet lelkes feliratát nagy örömmel vettem. A mostani nehéz és küzdelmes helyzetben a személyemhez és politikai magatartásom helyre voltához ültözött remény és bizalom igaz megerősítéssel tölt el és még inkább serkent, hogy kötelességemet hazafias meggyőződésem szerint rendületlenül teljesítem e válságos időben is. Fogadják a vármegye tisztelt közönsége rendíthetetlen bizalmának becses kijelentéséért őszinte, meleg köszönetemet. Hazafias üdvözléssel
Szell.

Pozsonyól táviratozzák: *Szell Kálmán* miniszterelnök Pozsonyvármegye alispánjához a következő táviratot küldte válaszul a vármegye közönségének tegnapióli kifejezett bizalmi nyilatkozatára:

Távirati íterterjesztését, melyben a vármegye tisztelt közönségének folyó hó 11-én tartott közgyűlésében hozott határozatáról jelent, nagy örömmel vettem. A kormány iránt kifejezett bizalom és az obstrukcióval szemben érzett aggodalmak igazolja politikai magatartásomat és megerősít azon törekvésemben, hogy a törvényhozásnak rendes munkássága hazánk üdvére biztosítható. Kérem, hogy ezért a vármegye hazafias közönségének legmelegebb köszönetemet tolmácsolni sziveskedjék.

Lugosról táviratozzák: *Krassó-Szörény* megye-bizottsága ma tartotta Pogány főispán előktele alát rendes tavaszi közgyűlést s napirend előtt *Gránzenstein* Artur nyugalmazott tábornok, a szabad-elpárt elnöke szóalt fel.

Kifejtette, hogy az ország hatalmának, valamint a nemzeti önállóságnak kivívásáért való küzdelem jogosságát senkise megtagadja, sőt azt minden hazafi lelkesedéssel fogadja, ha a küzdelem alkotmányunk megengedett határain belül mozog és ha a korona iránti hűség nyilatkozik meg benne. Azonban a parlamenti kisebbség mostani magatartása komoly aggodalmakra ad okot, mert alkalmas az alkotmányos kormányzat veszélyeztetni. A budget, vagy az indennemítés megtárgyalása csak törvényes úton és az erőszakkal szemben igazolt: ilyen azonban a kisebbség sem állít a kormányelnökről. Indítványozza tehát:

Krassó-Szörény vármegye törvényhatósági bizottsága hazafias aggodalommal látja az ellenzéki pártok eljárását, melynek folyamán az, hogy a kormány kénytelen az állam háztartását költségvetés és indennemítés nélkül vezetni. Ugyanezt a képviselőházban jelenleg a költségvetési fölhatalmazás ellen folytatott, az alkotmányt és parlamentarizmust veszélyeztető obstrukció helyett, egyúttal pedig bizalommal veszi a kormány azon elhatározását, hogy a jelen válságos helyzetben a kormányzat élén maradjon és a képviselőház többségének akaratához képest formális fölhatalmazás

nélkül az állam kormányzatát a saját felelőssége mellett megszakitás nélkül folytatja, mert Széll Kálmán hazafiságában teljesen megbízik és reméli, hogy a nemzet törvényes kívánságait teljesíteni fogja és a rendes parlamentáris állapotokat nyelreállítja. A közgyűlés elhatározza, hogy erről a határozatról a kormányt értesíti.

Azután a románok nevében felszólalt *Bredicianu* Koriolan és utalt arra, hogy párta nem tartja a megbízottságot jogosítottak arra, hogy a kormányt a törvényellenes állapotok fenntartására bátorítsa, és miután a románok sem az eddigi, sem a mostani kormányhoz bizalommal nem viseltettek, az indítványt nem fogadják el. Erre *Grănesen* indítványt az őriási többség lelkesült éljenzés között határozattá érlelte, amiről a kormányt a közgyűlésből értesítetik.

KÜLFÖLD

A kiegyezés Ausztriában. A *Neues Wiener Tagblatt* mai száma jelenti, hogy a vámbizottság tegnapi ülésén, utalás történt Széll Kálmán miniszterelnök minapi bejelentésére, mely szerint a vámtarifát, csekély módosításoktól eltekintve, vagy el kell fogadni vagy el kell vetni. Többen annak a véleménynek adtak kifejezést, hogy amiszterelnök eme kijelentése után a vámbizottságtanácskozásai céltalanok. Határozatban ment, hogy *Koerber* osztrák miniszterelnököt felkérlik, hogy jelenjék meg a bizottság mai ülésén s precizozza az osztrák kormány álláspontját a Széll-féle kijelentések tekintetbevételeivel. A bizottság egyuttal kimondta, hogy az ülésen lefolyt vitát, valamint a határozatot is bizalmasnak kívánja tekinteni.

A bizottság mai ülésén, amelyen *Koerber* osztrák miniszterelnök nem jelent meg, *Baernreither* osztrák sajnálkozásait fejezte ki az említett lap közlésében foglalt indiskréció fölött.

Bécs május 13.

A *kiegyezési bizottság* megkezdte a vám- és kereskedelmi szövetség X. fejezetének tárgyalását. Bár *Schwegel* előadó után *Silény* a konzultációk szaporítását követelte, különösen Oroszországban, valamint az orosz konzultációk szaporítását Ausztriában, tekintettel Németországnak Oroszországgal és Ausztria-Magyarországgal szemben fennálló feszült gazdasági viszonyaira. Többség felszólalása után a X. fejezetet változatlanul elfogadták. A bizottság ezután elfogadta azt a határozatot, amely felhívja a kormányt, hogy a kivándorlások kérdését alaposan vizsgálja meg és a Reichsrath elé méltóbb megfelelő javaslatokat terjeszsen, továbbá *Silény* és *Bianchini* határozati javaslatát, hogy egyes dél- és északamerikai konzultációknál a cseh nyelven jártas hivatalnokokat alkalmazzanak. Ezután megkezdtek a XI. fejezet tárgyalását, amelyet holnap folytatnak.

A cseh alsó papság a püspökök ellen. A prágai *Narodni Listy A cseh Kohnhoz* a cseh *Rectus* fôliratu vezéréikében egy cseh pap kijelenti, hogy a cseh klerus 99 századrésze rokonszenvez a morva testvérekkel, kik annyira nyögnek az egyházi felsôbbség önkénykedése alatt. „Szükségesnek tartjuk — mondja a cikk — hogy a cseh legfôbb egyházi méltóságokhoz is intézzünk néhány érzékeny szót. Mi sem vagyunk megelégedve a fôpásztorainkkal, mert ôk is totszelônek maguknak a rabszolgatartók szerepében s elnyomnak minden önálló gondolatot. A polgári társadalomban minden kar követeli a titkos kvalifikáció megszüntetését, nektek azonban mindent részletezni kell, mindent bizalmasan kell a tudotokra adni. A közvélemény undorral telt el, amikor értesült a morva papok despotikus elítélésérôl. Valószínûleg nem tudja a közvélemény, hogy nálunk is történt ehhez hasonló. Nemrég néhány fiatal papot Prágából nyomorúságos falusi plébániákra helyeztek át. Ugyanezek a bírák nagyon jól ismerték *Monsignore Drozd* erkôlesten életét s még sem léptek közbe, mikor Rómában magas kitüntetések után járt. Nektek nem elég az a tisztelt, melylyel a nép önként és szívesen adózik a püspököknek. A papoknak le kell elôittek térdelniük, mint az isten elôtt, úgy hogy az általuk végzett istentisztelet oly benyomással van a világiakra, mint a bálványimádás. A papságot erkôlcsével törôdtek, de anyagi viszonyaival nem törôdtek. Hány testvértek szenved nyomorban és éhségben (külônösen azok, akik ôregségük miatt már nem alkalmasak hivatásuk gyakorlására), míg ti a világ hatalmasainak fényes lakomákat rendeztek!... Szent-Péter és Pál nem mentek ekvipázson. Nem vezették ôket baldakhin alatt. Nem hagyják meg a papoknak, hogy elôttek letôrdeljenek. Nem rendeztek lakomákat a világ hatalmasainak tiszteletére. De éppen ezért terítették meg az akkori világ felét. Nálunk hála istennek a viszonyok még nem fajultak annyira, mint dr. *Kohn* érsek passzifikálásában. De már sokan követik a nyomdokait. Reméljük, hogy a *Kohn-affér* nálunk is fölnyitja azoknak a szeméit, akik a

legjobb uton vannak ahhoz, hogy Csehország Kohnjai legyenek.”

Az igazság egyik oszlopa. *Trarieux* szenátor és volt igazságügyi miniszter, kinek oly nagy része volt a *Dreyfus-pár* revíziójában s ki oly buzgalommal tartotta ébren annak idején a becületese emberek közvéleményét, sulyosan megbetegedett s állapota tegnap oly rosszra fordult, hogy orvosai nem biznak életbenmaradásában.

A francia kulturharc. A *carcassoni* rendôri büntetô-bíróság *Laurent* kapucinus-priort az egyesületi törvény áthágása miatt 600 frank pénzbüntetésre s a többi kapucinusokat 60 frank terjedô pénzbüntetésre ítélte. Széleskörû intézkedéseket tettek az utcai tüntetések megakadályozására.

A niucsvangi rejtély. A niucsvangi rejtélynek, mint most kiderül, nagyon egyszerű a megoldása. A már elhagyott erôdnek ujra megszállása csak azért történt, hogy ott az orosz csapatok, melyeket folyton diszlokálnak a szerint, amint a tunguzok és szibériai-mandsu vasutnak majd ezt, majd amazt a részét veszélyeztetik, megpihenhessenek. A pekinci orosz ügyvivô a kínai kormánynál az esetre vonatkozólag megnyugtató kijelentéseket tett. Amikor megkapta azt a táviratot, amely jelenti, hogy Anglia, Japán és az Egyesült-Államok Mandsuriára vonatkozólag közös eljárást vettek tervbe, az orosz ügyvivô hivatalos jegyzéket tett közzé, amely szerint egész Mandsuria nyitva áll az idegen kereskedelem számára és utelvelek nem szükségesek többé. Kítûnik, hogy eredetileg ôtszáz orosz állott Niucsvangban, akiket a kiürítésre megállapított napon visszavontak, de késôbb ismét ugyanilyen erôs csapatosztályt tért oda vissza. Azok a katonák, akik ujra bevonultak a Liao-erôdökbe, egy csapathoz tartoztak és a felsziget déli részében fekvô egyik állomásra tartottak s az erôdökben csak megpihenni akartak. Ebbôl keletkezett az a hír, hogy az erôdöket ujra megszállották. A niucsvangi amerikai konzul Pekingbe érkezett, hogy *Congerrel* érkezett.

A balkáni forrágás. Hadihajóink — egynek a kivételével — nemsokára eltávoznak Szaloniki alá. Csônd és nyugalom van a városban s a vidékrôl is csak jelentéktelenebb esetepetek híre érkezik.

A szultán a monasztiri válnak hûsége és jó szolgálatai elismeréseként császári üdvözlôlet küldte és egy utal megbizta ôt a monasztiri vilajet katonai parancsnokságával.

Ma vasuton sebesült katonák érkeztek Szalonikiból. A nagyhatalmak konzulai Monasztirban meglátogatták a sebesülteket és meggyôzôdtek, hogy a május 6-iki eseményekben baszbozokuk nem vettek részt. A porta jelentéseit ellentmondanak a konzuli jelentéseknek, úgy látszik azonban, hogy az utóbbiak több hitelt érdemelnék, mert valószínû, hogy a törôköknek a bolgárok ellen való elkeseredése okozta a monasztiri eseményeket.

Bécs május 13.

Egy könyvomasos laptudósító közli, hogy a tengerészeti vezetôség táviratilag rendeletet küldött a Saloniciban levô hajóhadosztálynak, hogy hagyja el a kikôtôt és folytassa gyakorlatait a Levantén. Egyidejûleg a *Wien* hadihajó utasítást kapott, hogy maradjon Saloniciban. A hajóhad már elindult Salonicikiból.

HIREK

Budapest, május 13.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Május 15-ikén uj elôfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az elôfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejêkorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Az udvar Budapesten.** A királyi palota uj ebêdlôtermében ma délután 5 óraker családi ebêd volt, amelyen 6 felségben kívül résztvettek:

Ottô fôherceg és *Mária Jozefa* fôhercegnasszony, *Lajos Viktor* fôherceg, *József* fôherceg és *Klotild* fôhercegnasszony, *József Agost* fôherceg és *Augusta* fôhercegnasszony, *Erzsébet Henriette* és *Klotild Mária Rajneria* fôhercegnôk; báró *Dlauhowesky* altábornagy, fôudvarmester, *Attems gróf* fôudvarmesternô, *Pallavicini* grórnô udvarhölgy, grórnô *Salm* százados, szolgálattevô kamarás, gró *Thun-Hohenstein* fôudvarmester, báró *Vécsey* százados kamarás, *Szirmay* grórnô udvarhölgy gró *Szapáry* József kamarai elôjáró, *Zichy* grórnô udvarhölgy, herceg *Liechtenstein* Rudolf első fôudvarmester, gró *Apponyi* Lajos magyarországi udvarnagy, gró *Paar* lovassági tábornok és *Bolfras* tábornagy fôhadsegédek, herceg *Diétrichstein* ezredes, báró *Apor* ernagy és *Draicovci* ernagy, szárnysegédek, *Margutis* százados, aradvári *König* Károly csztályfô-

nôk, dr. *Kerzl* udvari orvos, *Rohm* ezredes, *Zgôrski* ernagy a magyar testôrség, *Paulovics* százados az arcôre-testôrség, gró *Thurn* kamarás, hadnagy, a lovastestôrség és *Launsky* lovag fôhadnagy, a gyalogtestôrség osztályparancsnokai és ôrparancsnokok.

A honapi udvari bál még a régi szerlatási termekben fog lefolyni. Az uj termeket, amelyeknek belsô díszítésén még dolgoznak, csak késôbb adják át rendelkezésüknek. Az uralkodóház tagjai közül *József* fôherceg, *Klotild* fôhercegnasszony, valamint *Erzsébet Henriette* és *Klotild Mária Rajneria* fôhercegnôk, továbbá *Lajos Viktor* fôherceg, gró *Thun-Hohenstein* fôudvarmester kíséretében már megérkeztek. Ma délben érkezett meg *Ottô* fôherceg, báró *Dlauhowesky* Károly altábornagy fôudvarmester kíséretében és *Mária Jozefa* hercegnasszony *Attems* grórnô fôudvarmesternô, *Pallavicini* grórnô udvarhölgy és *Salm* grórnô szolgálattevô kamarás kíséretében. *Ferenc Ferdinánd* fôherceg holnap délben érkezik. Az udvari bál on azonkívül *József Agost* fôherceg és neje, *Augusta* fôhercegnasszony, továbbá *Kôburg Fülöp* herceg és az orleansi herceg vesznek részt.

— **A bajor régensherceg Bécsben.** Bécsbôl jelenti, hogy *Luitpold* bajor régensherceg ma reggel leányával, *Teréz* hercegnôvel inkognitô odaérkezett, testvérenék *Adelgunda* hercegnônek látogatására. A pályaudvaron üdvözlésükre megjelent a bajor követ és *Adelgunda* hercegnô fôudvarmestere. A régensherceg tizenkét napot szándékozik Bécsben tölteni.

— **Lajos Viktor fôherceg látogatása.** *Lajos Viktor* fôherceg, a magyar Vörös Kereszt-Egyesület védnökhelyettese ma délután váratlanul megtekintette a Vörös Kereszt-Egyesület díszteri házát s központi irodáit. A hivatalos ôra befejeztével *Argay* János irodavezetô épp az épületbôl akart távozni, amikor a fôherceg gró *Thun-Hohenstein* Miksa fôudvarmestere s *Geiszberg* Kamillo ezredes titkára kíséretében megjelent. Az irodavezetô üdvözlô szavai után a fôherceg tudatta, hogy már az egyesület szakközlönyébôl értesült, mennyire sikerült az egyesület házának építése és azért ez az elsô alkalom felhasználja arra, hogy különösen a központi iroda helyiségeit megzemlélje. Az irodafônök vezetésével a fôherceg sorban nézte a hivatalos helyiségeket, az iratartást s az üléstermet. A sorsjegyek törszerveinyeit, valamint az ügyiratokat falba mélyített szekrényekben tartják. A fôherceg több ilyen szekrényt nyitogatott föl és amidôn mindenütt nagy rendet látott, elismerését fejezte ki a tapasztaltak felett. Végül megtekintette a ház udvarát, melynek külseje és a vasoszlopokon nyugvô kényelmes folyosók nagy mértékben kötötték le figyelmét. Távozása elôtt a következeket mondta *Argay* János irodafônöknek:

— Azt hallom, hogy gró *Csekonics* Endre elnököt édesanyja halála nagyon lesújtotta. Tudassa vele, hogy váratlanul jöttem el ide és a ház, valamint a központi iroda berendezése nagyon tetszett. Ez mindenetre oly kiállitás, mely a Magyar Vöröskereszt Egyesülethez teljesen méltó. Köszönöm a vezetést.

Az irodafônök megköszönte a magas látogatást és amikor a fôherceg az elôcsarnokbôl az utcára lépett, már nagyszámu közönség gyûlt ôssze s lelkesen megéljenzte.

— **A magyar kereskedelem diadala.** Igaz örô-mére szolgál minden magyar embernek, hogy a bécsi cs. és kir. udvari kerti gazdaság a bécsi császári Burgpaorta kertje és a schönbrunn udvari kert részere szükséges ôssze babérakat — 180 darabot, — a külföldi nagy verseny dacára, *Mauthner* Odôn cs. és kir. udvari megkereskedésénél Budapesten rendelte meg. Szép diadala ez a magyar kereskedelemnek.

— **Széll Kálmán deputációja.** A szentgotthardi deputációja járt ma a képviselôházban. A küldöttség *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternél tisztelettel s állami segélyt kért a szentgotthardi fôgimnázium részere. A deputációt Széll Kálmán miniszterelnök vezette a közoktatásügyi miniszter elé s meleg szavakkal tolmácsolta kérésüket. A közoktatásügyi miniszter készséggel ígérte meg támogatását s pártfogását.

— **Eôtvs Károly Pécesét.** Eôtvs Károly a napokban a pécsi nemzeti színházban elôkelô közönség jelenlétében szabad elôadást tartott a nagy emberek szerelmérôl. Eôtvs Károly elôadásának megtartása után a közönség zajos ovációkban részesítette s tisztelettel fényes banketet rendeztek.

— **A magyar nyelv Brassóban.** Brassó város képviselôtestülete mai közgyûlésén *Moór* Gyula fôesperes és negyvenhárom társa által benyújtott indítvány alapján egyhangul kimondták, hogy a közgyûlés jegyzôkönyvét ezentúl magyar nyelven is vezessék.

— **Kiállitás Baden-Wienben.** A Bécs melletti Badenben nemrég nyílt meg egy közgazdasági és közjôrti kiállitás, a polgármester elnöksége alatt. Ezen a kiállitáson a *Sat-Lukács-fürdô* Kristály-forrás az aranyéremmel és koronával lett kitüntetve, ami annál figyelemreméltóbb, mert Baden is tudvalevôleg fürdôhely, mely ilyképpen egyik versenytársát elismerésben részesítette. A Kristály ásványvíz bécsi forrámat ez a kitüntetés késégtelenül emelni fogja.

-- Zubovics százados torpedói. Zubovics Fedor százados, aki fáradhatatlan buzgólkodik a hadiszerek tökéletesítésén, mint a bécsi *Zeitung* olvasók szép sikert aratott szárazföldi torpedóival. A hadügyminisztérium elfogadta *hét legújabb torpedó-művét*, továbbá *elektromos aknaellenőrző készüléket* — és megszerzte e találmányok használati és előállítás jogát az osztrák-magyar monarchia egész fegyveres hatalma számára. Ezeknek az apparátusoknak a megszerzésével erősen megnövekedik a hadsereg támadó- és védőereje, mivel jelentékenyen megnehezítik az általuk főszerelt terep megtámadását és Zubovics százados reményli, hogy igen alkalmasak arra, hogy a jövőendő háború korlátozzák. Több mint husz évig dolgozott ezen a találmányán. Amikor még csak kísérletezett, s mielőtt az ellenőrző készülék nem működött a mai pontosságával, Zubovics százados minden egyes alkalommal az életével játszott. Most azonban már olyan tökéletes az ellenőrző apparátus működése, hogy rendes kezelésnél minden veszedelem ki van zárva. Az összes államok szabadalmazott találmányai, hír szerint, egy amerikai konzorcium is meg akarja szerezni kereskedelmi értékűvé. Zubovics százados e végből legközelebb el is utazik Amerikába.

-- Gróf Lónyayné póré az apja ellen. Egy brüsszeli telegramm jelenti, hogy Lónyay Stéánia grófnő ügyvédei a Lipót belga király ellen keresetet adtak be, amelyben a belga királyné utáni örökségből 17 millió frankot követelnek a grófnő részére. A keresetet május hónapban fogják tárgyalni. — E hírrel kapcsolatban Bécsből azt telefonálják, hogy a belga királyné örökösei nemrég még közös megállapodással, bíróságok kívül akarták eldönteni azt a kérdést, vajjon a belga királyné vagyonközösségben, vagy vagyonkülönítés mellett élt férjével. Ha tehát a brüsszeli hír megfelel a valóságnak, akkor Lónyay grófnő önállóan járt el és valószínűleg azokat a belga ügyvédek bízta meg, akik Kóburg Lujzát is képviselik.

-- Rákóczi-ünnep Máramarosban. A dolhai járás közönsége június 17-én Rákóczi Ferenc kétszázados emlékére emlékköteleplezessel egybekötött hazafias ünnepet rendez, belevonva a vármegye közönségét, a máramarosszigeti főiskolát és a megyei kulturintézeteket. Ünnepi bizottság is alakult, melynek elnöke Hatfaludy László főszolgabíró lett. Az emlékbeszédet az emlékköteleplezésekor Kovács Zoltán máramarosszigeti tanítóképzőintézet igazgatója fogja tartani. Az emlékköteleplezés már ványból készült, művészi kivitelű csaplog, mely 2000 koronába került. Az emlékbizottság ívet is boosított ki, melyen adakozásra szólítja fel a közönséget. Tudvalevőleg a Rákóczi-mozgalom kezdetén a kurucok Dolhánál ütköztek össze első ízben a császári csapatokkal és bár Esze Tamás és kurucai víztűz harcoltak, csatát vesztek Károlyi Sándor csapatai ellen.

-- Szakadás a tót tulzók közt. *Turóc-Szent-Márton* írják: A tót tulzók között szakadás állott be, amely mindjobban kiélesedik. E szakadást két körülmény idézte elő és pedig az, hogy egy részük mindenáron a cseh-tót barátkozást és nemzeti összeolvadást akarja, míg a tót nyelv feloldozásával is. Ezt az irányt szolgálja a Turóc-Szent-Mártonban hetenként háromszor megjelenő és segélyben részvételű *Ludové Noviny*, amely erős versenytársa a másik, a Mudrony-féle frakció képviselő régi *Narodne Noviny*-nak. A szakadás másik oka a turóc-szent-mártoni Tátra-bank igazgató állása. Az egyik párt — mint mondják, — a többség, dr. Stefanovics Milos pozsonyi ügyvéd, a tót nemzeti párt egyik legagilisabb tagját óhajtja az állásra megválasztani, akitől remélik, hogy a Tátra-bank révén a tót nemzeti pártot közgazdasági és politikai tekintetben egyaránt meg fogja erősíteni; a másik párt *Krupecz* Reszós tencsen-vármegyei földbirtokos körül csoportosul, aki első igazgatója az intézetnek. A Mudrony-frakció az utóbbi mellett foglal állást. A küszöbön lévő rendkívüli közgyűlésen megejtendő igazgatói választás előreláthatólag furdulópont lesz a tót tulzók táborában.

-- Rabbivalasztás. Szép elismerés érte a napokban dr. Goldberger Izidor, a budapesti rabbiképző volt jeles növendékét. Egidyóben két helyen választották meg hitvánoknak, ugyint Oszurgón és Sátorajuhelyen. A választás mindkét helyen egyhangú volt.

-- Az Umbria veszedelme. Londonból táviratozzák *newyorki* jelentés alapján: Szakértők megvizsgálták az Umbriai talált dinamitombát és megállapították, hogy az 80% dinamitot tartalmaz. A gyutaeca hiányzott. A detektivek nyomozása annyit derített ki, hogy a 31. utcában a Bordinghouseban lakott egy *Rosso* G. nevű amerikai vagy francia, aki a bombát gyártotta. Vasárnap óta Rossót nem látták lakásán, amelyet átkutattak. Egy bőröndben éredarabokat, szerszámokat és óraszerkezeteket találtak. Szombaton látták Rossot, amint levelet írt. A rendőrség azt hiszi, hogy a feltartóztatott levél. Rosso április 29-én költözött legutolsó lakására.

-- Horvát zavargások. Az éjjel Susakban újabb és az eddigieknél erősebb tüntetések voltak. Több száz főre menő tömeg vonult végig az utcákon, miközben folytonosan abucogolta a bánt és élette Horvátországot. A tüntetők az utcai lámpásokat bevették, kövel hajigálták meg a Budapest felől jövő gyorsvonatot s bedobták abakait. A lázongóknak az volt a tervük, hogy fölszedik a vasuti síneket, de a gyorsvonat katonaságának sikerült a tömeget szétszórni. A horvát gimnázium növendékei szigorú parancsot kaptak, hogy az esti órákban otthonukban tartózkodjanak.

Zágrábban is voltak zavargások a tegnapi éj folyamán. A dohánnyárg ablakait kövel bedobálták. Érdekes, hogy a zavargás rendszere Zágrábban teljesen megváltozott. Tömeges fölvonulásokat nem rendeznek többé, hanem egyesek, rendszerint fiatal suhanok lopóznak az állami épületek közelébe s készen tartott kövekkel dobálják meg az ablakokat. A pozsegamegyei Panova—Jarugába tegnap egy század gyalogság vonult ki.

Potocsniak ügyvédet, aki egyik vezetője volt az igazásoknak és akit emiatt tegnapelőtt le is tartóztattak, ma a rendőrség átkísérte az államügyészséghez. Egyidejűleg a királyi báni tábla Potocsniakot megfosztotta az ügyvédi gyakorlat folytatólásától. *Jemencics* Neponuk Iván plébánost és *Suszer* Oszkár káplánt *Grubisnopoljében* hazaáruló próklamációk terjesztése miatt letartóztatták s beszöngáltatták a zágrábi törvényszéknek.

A horvát zavargásokkal kapcsolatban *Grácból* jelentik, hogy tegnap a horvát ifjúság glagolít nyelvű misét mondatott *Paraszicért*, a *Glogovicán* agyonlőtt parasztért. Közben az a hír terjedt el, hogy a bánt meggyilkolták, mire a nép rázendített a „Te deum laudamus”-ra. A csendőrség körülzárta a templomot és husz embert letartóztatt.

Az eszéki zavargások következménye volt az, hogy, amit már jelentettük, letartóztatták *Lorkovicot* a *Narodna Obrana* szerkesztőjét azokért a cikkekkért, melyeket a bolgárok és a szlávok testvérisége mellett, a magyarok ellen írt. Ma azt táviratozzák, hogy *Lorkovic* apóstát, dr. *Kristof* Radoszláv osztálytanácsost országos állategészségügyi felügyelőt is letartóztatták. A magas állású államhivatalnokról is kiderült, hogy igazot és lájzított a magyarság ellen. A félhivatalos távirat *Kristof* letartóztatásáról nem tesz említést, csak annyit mond, hogy *Kistofot* nyngdíjazták.

Szegedről telefonozzák nekünk, hogy ott az a hír terjedt el, hogy a szegedi üzletvezetőség összegyűjtette az állomásain lévő fegyvereket és *Bródba* küldte, *Krepelka* üzletvezető állítólag hitelt akar kérni a kormánytól fegyverek beszerzésére. Azt is beszélük, hogy a mitrovicai csendőrkapitány a löbujtatóg kocsiján utazott az állomáshoz s letartóztatta az állomást védő vasuti alkalmazottakat s hogy a horvát zavargók e hó 15. és 18-ika között nagyobb támadásra készülnek a vasuti állomások ellen. Mindezek a hírek Szegeden egy levél alapján terjedtek el, melyet horvátországi vasuti tisztviselők írtak szegedi kollégáiknak.

Fiuméből táviratozzák: *Susakon* szombat óta többször ismétlődő tüntetések voltak, minek következtében egy század katonaságot a Susak-szállóba szállásoltak. Ma este falragaszok kibírdették, hogy a nyilvános helyeket 8 órakor, a kapukat 9 órakor be kell zárni és három embernél nagyobb csoport nem lehet az utcán. Komolyabb rendezés azonban egyáltalában nem volt. Délután innét egy század katonaság *Plaszera* ment, ahol állítólag a vasuti állomáson tüntetni akarnak. *Bukariban* is volt tegnap tüntetés, miert is oda ment egy század katonaság. *Susakon* ma este vagy 200 ember tüntetni akart, az ideérkezett *Nikolcs* főispán intézkedésére azonban a csendőrség és katonaság szétszórta őket.

Bécs, május 13.

A dél-szláv képviselők a horvátországi eseményeket sürög indítvány alakjában szóvá akarják tenni a parlamentben. Akciójuk támogatására tárgyalásokat kezdtek a cseh-kubbal.

A vidéki főiskolák szövetsége. A debreczeni, egri, sárospataki, eperjesi és máramarosszigeti főiskolák kongresszusát küldöttéi ma reggel mintegy ötvenen értekezletet tartottak. Az értekezleten elhatározták, hogy megalakítják a vidéki főiskolák szövetségét, amely hivatala lesz a vidéki ifjúság tiszta és hazafias törekvéseit szolgálni, minden mellétekintet nélkül. A debreczeniek megbízták, hogy folyó év október havában Debreczenben a vidéki főiskolák országos szövetségének kongresszusát előkészítsék és a szövetség alapszabályainak tervezetét megelőzőleg minden egyes vidéki főiskolának megküldjék. Ezek után a kerépesi-temetőbe vonultak, ahol az egri főiskola kirúldítotték, *Neviszky* Jánosnak beszéde után Kossuth sírjára koszorút helyeztek.

A nagy vörös kocsi. Egy *Cserna* Lajos nevezetű mesterember, aki szíven viseli iparos-társainak érdekeit, kiszámította, hogy a budapesti várgépek ezidőszámított hárommillió korona künnlevő követelésük van. A három millióból csak kettő ér valamit. Egy olyan követelés, amiből aligha hajtható be csak egy fillér is. — *Cserna* ur ezért természetesen nagy és méltó haragra lobbant a könyvelőmű megrendelőikkel szemben s míg azokat a módokat kutatja, amelyekkel meg lehetne menteni az iparosvilágot ettől a drága kellemetlenségtől, nem jut eszébe az, hogy a könyvelőmű hitelezés következtében ez az állapot. Ne tessék csak úgy hirtelenében, minden garancia nélkül hitelezni s akkor nem kell elsratni a milliót. — Ez a nyomorúságok a pinécereknek is. Rengeteg pénzük van künn a vendégeknél, mert hát a budapesti ur nem csak akkor jár kávéháza meg vendég-lőbe, amikor pénze van, hanem egyáltalában jár. Es a legtermészetesebb valami az, hogy: — holnap fizet. Amikor aztán a sok holnap fölszaporodott, nem mutatkozik többé. Elmegy másféle hitelt élvezni s a szegény pinécér bottal ütheti a nyomát. S ez az adósság teljességgel nem esik olyan beszámítás alá, mintha valami becsületbeli jellege volna. Nem kártyaadósság, egyszerűen csak egy két, tíz, szegény ember megrablása, erre nézve pedig nem foglaltatik semmiféle paragrafus a becsület kódexében. — Mi sem természetesebb tehát, mint az, hogy a pinécerek is szeretnék behajtani a künnlevő pénzüket, ami valószínűleg messze meghaladja a várgák három millióját, s keresik a módokat, amivel ezt eredményesen megselekedhetnék. Egy *Berger* Nándor nevezetű pinécér azt találta ki, hogy alakítsanak szövetséget a künnlevő pénzek behajtására. A szövetséget nagy vörös kocsin, bizonyára szintén feltűnően öltözött személyekkel küldje meg az adósoknak a számlát. A kocsi künn vár a kapu előtt, hogy ország-világ lássa, hogy a négyemeletes bérházban valaki adós a kapucinere árával. De ki? Ez a bökkenő s e miatt a bökkenő miatt nem valószínű, hogy ennek a módnak valami haszna lenne az inkasszóban. Valami okosabbat kell kitalálni.

A eselések iskolája. A Magyar Házartási Iskola-Egyesület, amelynek báró *Daniel Ernő* az elnöke, június elsején kezd a három hónapra terjedő tanfolyamot eselédányok kiképzésére, akik alapos oktatást nyernek a főzésben, mosásban, vasalásban és varrásban, ugyintén a befőttek és konzervek készítésében. A növendékek a tandíj fejében az intézetben étkeznek. A tanfolyamra május 16-tól kezdve az intézet helyiségében (VII., Rottenbiller-utca 15. sz. a.) hétköznap délután három és öt óra között, vasárnap délelőtt kilenctől tízeneg óráig lehet beiratkozni. Az iskola harisnyakötést és fejelést is elvállal.

A bécsi saktorna. *Bécsből* táviratozzák: A függőben maradt *Maróczy—Schlechter*-pártit ma folytatták, ahol *nyolc* órai erő küzdelem után abbahagyták. A bécsi mester, akinek a kitűnő pozíciójából bizony lehetett számítania a győzelemre, vigyázatlanság következtében elvesztette nagy előnyét és a játszama *remis* lett.

Házasság. Dr. *Wipner* Emil székesfehérvári jogalomszó eljegyezte *Ehrlich* Erzsébet kisaszonnyit, *Ehrlich* Manó gyáros, fővárosi bizottsági tag leányát.

Óskori urnasír. Szokatlanul gazdag urnasír lelték a mut napokban földmunkálatok alkalmával a Balaton somogyi partján. A sír 40 darab fényes, zöld zománc bronzkarperec tartalmazott, érdekes képű adva az ósaszony lényűzésének, mert kétségtelen, hogy az urna egy asszony hamvait tartalmazta. A 40 darab karperec a két felső karszár ékítésére szolgál. A sírlelettel, amely a bronzkor végső szakából, *Krisztus* előtt 1000—800 évből való, biányitalanul be-küldték *Barnay* Kálmán sümegi muzeumába.

Halálhír. *Seladinka* *Endre* betűszedő, a szociáldemokrata párt egyik agilis tagja tegnap a Szent Rókus-kórházban hosszú betegeskedés után meghalt. Az elhunyt az I. kerületi *Testvériség* munkások önképző- és olvasó-egyletének megalapítója; mint a *Népszava* egyik betűszedője, a lap szerkesztésében is élénk részt vett.

Agyonlőtte vejét. *Máramarosszigetről* írják: *Körbomez* mellett e hó 7-ikén egy ottani erdei házban véres tragédia játszódott le. *Prokopjuk* István fiatal gazda, kit az apósa állítólag anyagilag megróvidított, bosszút akart állani ezért az öreg és éjszaka kának idején az ablakon át be akart törni apósa, *Kalenjuk* Péter szobájába. Az öreg azonban fölébredt és rákiáltott a betőrőre, de mikor ez nem adott feleletet, apósa fegyvert emelt ellene és *Prokopjuk* István halántékán találva, szörnyethalt.

Iskolatársak találkozója. Azokat a hölgyeket, akik az 1897/98. esztendőben a Deák-téri evangélikus leányiskola negyedik osztályát elvégezték, arra kéri egy volt iskolatársnőjük, hogy jelenjenek meg 16-án, szombaton délelőtt 11 órakor az iskola épületében.

Dr. Görög Kornél sárfalvai körorvos felkéri azokat a volt iskolatársait, akik 1893-ban a lugosi gimnáziumban érettségít tettek, hogy ömüket tudásuk vele.

— Egy új fátyolos hölgy. Párisban a *Quai d'Autoulen* egy fátyolos arcú, elegáns úri hölgy megszöli: ott egy szegény, ácsorgó munkásembert s azzal biztatja, hogy sok pénzt szerezhet, ha megteszi azt, amit rá akar bízni. Hogy azonban a megbízás micsoda, azt a nyílt utcán nem mondhatja meg neki. Erre a munkás egy kevésbé járt helyre ment a hölgygyel, aki ott kijelentette, hogy száz frankot hajlandó neki adni, ha meggyilkol egy fiatal asszonyt, akit ő gyűlöl. A munkás színlag ráállt a dologra, de később a rendőrségre sietett s ott följelentette a fátyolos hölgyet, akit másnap, amikor a munkásnak az elöveget át akarta adni, letartóztattak. A rendőrségen mindent megvallott. Elmondotta, hogy ő *Roussel* vezérőrnagy felesége s első házasságából származó leányát akarta megöletni, akinek a férjébe halálosan szerelmes. A ba'ára szánt fiatal asszony egy *Savier* nevű szegény embernek a felesége s mint születésnő keresi a kenyerét.

— A pékmunkások sztrájkja. A pékmunkások közül azok, akiknek munkaadói nem írták alá a követelési íveket, részleges sztrájkba állottak. Így mintegy háromszáz sütőmunkás sztrájkolt, tehát a munkásoknak mintegy hatvanöt százaléka. Ma néhány mester megszegte az aláírt követeléseket s műhelyeikben a mozgalom vezetőinek intézkedésére szintén beállott a sztrájk. A sztrájkolók egy része a városligeti Hermina-kertben, más része a szakegyesületben tanyázik. Holnap délután a sztrájkolók a Hermina-kertben gyűlést tartanak.

A vidéken is egyre komolyabb mérveket öltpékek sztrájkja. A békéltetési eljárás *Kassán* eredménytelen maradt. A mesterek és segédek hajthatatlanok s ma alig volt kenyér és sütemény a városban. A sztrájk a vidéken is terjed. *Eperjesen* vasárnap és *Iglón* e hó 15-én mondják ki a sztrájkot. Székesfehérvárott ma tört ki a péksztrájk.

Sopronból jelentik: Itt a pékségdek az éjjel óta az egész városban sztrájkolnak. A katonaság részére szállító sütőmesterek katonaság segítségével végezték a sütet, de a többi sütőmester is ki tudja elégiteni vevőit. A sütőmesterek a pékségdek bérfőlemelési és a munkaidő tartamára vonatkozó követeléseit teljesítvén, ma délbén a sztrájkolók egy része már munkába állott. A másik része még ragaszkodik a követeléséhez, hogy élelmezés helyett heti 12 korona kospénzt fizessenek nekik a munkaadók, amit az utóbbiak határozottan megtagadtak.

— A bioklik lebélyegzése. *Láng Lajos* kereskedelmi miniszter rendeletet adott ki az ország összes posta- és távirádbizalmaitak. Miután tudomásra jutott, hogy kerékpár- vagy hasonló sportot űző egyének a posta- és távirádbizalmak azzal a kérelemmel fordulnak, hogy uti bizonylatokat jelenítőknek, a megott utnak, a választott utirányok stb. igazolásával láttamozzák s a hely- és kelti bélyegző lenyomatával lássák el, elrendelt, hogy a hivatali bélyegzőnek ily célra való használata nem engedhető meg, ily láttamozzás egyáltalában hivatásukon túl esik s notán visszaélésre is adhat alkalmat, a postabizalmak tehát ilyen kérelmek teljesítését egyszerűen tagadják meg.

— Sztrájk Pozsonyban. *Pozsonyból* jelentik, hogy az építőmunkások a múlt éjjel elhatározták az általános sztrájkot és ma reggel már nem álltak munkába. A rendőrségnél tárgyalás folyik a munkások béremelése végett.

— *Makacs öngyilkos.* *Weiss Rezső* 43 éves asztalos regóta anyagi zavarokkal küzd. Üzlete oly rosszul ment, hogy most májusban a házbérét sem tudta kifizetni. Ezért a háziura ma ki akarta zárni a *Logody-utca* 76. szám alatt lévő házból. Mikor ma reggel a házmester ezt elmondta neki, annyira elkeseredett, hogy zsebkésével többször mellbe szurta magát. A mentőket hívták hozzá, akik beköztették sebeit s a lakásán hagyták az elkeseredett embert, aki nem sokára kiment a ház félreeső helyére s felakasztotta magát. A házbeliek azonban észrevették és még idejében levágták. A halálra szánt embert ez végtelen dühbe hozta. Szidni, átkozni kezdte az embereket:

— Ne üldözzenek! Hagyjanak meghalni! Nem akarok tovább élni — kiabálta.

Végre mégis lecsendesedett. Fél nyolc óra tájban azonban újból elfogta a halálvágy. Pinceműhelyéből kikérgette két inasát és az ajtó magára zárta. A gyerekek segítségért kiabáltak, amire nagy tömeg gyűlt egybe. Az emberek az ablakon keresztül elborzadva látták, hogy mit mivel a szerencsétlen ember. Nagy halom forgasót halmozott össze. Azt magára szórta és felgyújtotta. A száraz forgasó pillanattal lángba borult. Amikorra betörték a műhely ajtaját, a boldogtalan ember rémesen összeégett. A mentők, akiket másodszor hívták ezután az életunthoz, haldokolva találták. Az egyik szeme teljesen kiégett. Bevittek a *Rókus-kórházba*.

— *Öngyilkos közgyám.* *Győri Dénes* Nemes-Ócsa község közgyámja, a háza mögötti lévő méhesben vasárnap felakasztotta magát. Hátrahagyott levelében tettennek okául a világgal való meghasonlást nevezi meg.

— Elgázolt gyermekek. A *Ferenc József*-vasút *Zeiselmauer* állomásán a gyorsvonat elgázolt két gyermeket. Az egyik azonnal meghalt, a másik haldoklik.

— *Ös-Budavára* ünnepélyes megnyitása csütörtökön este 6 órakor lesz. A terület pompás ünnepi díszvilágításban, pazar dekoratív kellekkel és az

összes szinpadokon egészen új műsorral várja a ma este bizonyára óriási számban érkező látogatókat. Az első este benyomása és sikere előreláthatólag impozáns lesz. A tegnapi Duna-ünnepélyre ideérkezett idegenek különös figyelmébe ajánlja a Budapest nyári életében eseményszámba menő megnyitási ünnepséget az igazgatóság.

(x) *Stomatin* a legjobb száj- és fogápoló szer.

(x) *Érdekes ipari újítás.* A gallért viselő úri közönség közül alig van valaki, akinek az ing és a gallér még ne okozott volna alkalmatlanságot. Hol ránc képződik az ingeleen és telborszolja a nyakat, hol meg ide-oda csuszik a gallér, nem kis bosszúsághoz vezet, akivel megessék. E bajoknak elejét veendő, egy jónévi Budapesti férfi-divatrucc cég, *Vertes és Sebestyén* (IV., Múzeum-körút 25. szám.) egy olyan ingre nyert szabadalmat, melynek nyakbőssége a rézgombolódó gallér bősége önmagától pontosan szabályozódik. Az új találmányu ingek immár általános kedveltségnek örvendenek.

A Duna-ünnep.

Budapest, május 13.

Gyönyörű szép volt ma este a mi lassu hömpölygésű, méltóságos öreg Dunánk. Teleaggatták az ágya szélét milliő szines, lobogó lángocskával, lampionnal, csillaggal, girlanddal s tükrűn muzsikaszóval, nótával megindult vízisétára egy csomó tüzes díszbe öltöztetett hajó. Kicsik, nagyok s mind között a legszebb, egy gyönyörű kis virágoskor lampionokból, ami alatt terített asztal körül urak pezsgöztek. Ezen valami vadászkiáltó fuvó ember is volt, aki csak egy egymagában végigtrombitálta a Dunát. Sejttem, hogy valamit jelentett a kürtje, talán az elnök-ség rendelkezéseit. Két oldalon sűrű, igazán beláthatatlan, örökké mozgó, széles szalagban hömpölygött a tömeg. A házak faláig egymás hátán száz- és százezer ember, amelyen nyugvó pontnak kiágaskodott egy-egy tribün s közvetlen a folyó partján egy csomó teleült számozott szék. Budapest kitélepedett a Duna-partra. Az a Budapest is, amely tegnap még a blazirtot adta s azzal tüntetett, hogy dehogyan mozdul ma hazulról. Csak nem öklözteti magát össze. — Dehogyan nem. Ma szépen túrta, hogy rugják, tapossák, s rátapad a folyóra, amely egyhamar nem igen lesz olyan gyönyörű, mint amilyen ma volt. — Nem a teherhordó, a kötelességet hiven teljesítő, széles hátán hajót, propellert, tutaját cepelő Duna, hanem egészen különös. Ilyennek még sohse láttuk — és nem lokális büszkeség az csupán, ha azt mondjuk, hogy a mai látványosságokat háiba próbálja utánunk csinálni akármicsoda város, beleértve Velencét is a maga nagy eszatonrájával.

Ma láthattuk csak igazán, hogy micsoda kincstünk a Duna s mellette a budai hegyek. Első sorban persze az öreg Gellért, tetején a citadellával, ami ha nem volna ott, meg kellene építeni. Nemesak azért, mert hozzászólt a szemünk, hanem egyáltalában stilszerűbb koronát el se lehet képzelni a kopasz, csupa szikla hegy tetejére, mint amilyen ez a most már nemesak szürke, hanem omladozófélben levő várfal. A tüzijáték némely, az egész vidéket beragyogó részében látszott ez különösen. — Hanem egy kicsit nagyban bizonyult a hegy a produktiohoz. Vagy talán az anglius pirotechnikuskak elfelejtették megmondani, hogy a mi vén hegyünk nem valami kis városi dombocsa, hanem komoly valóság. S az anglius meglepetett a méreteken. Kiseb-bet csinált, mint ami hozzá kellett volna hogy illeszkedjék a hegy tekintélyéhez. Ezzel magyarázható még az, hogy a publikum egy kis csalódással nézte a Gellérthegyen rendezett tüzijátékot. Viszont azok, akik a Margitszigetről jöttek, elragadtatással beszélnek arról a pirotechnikai mutatványról, amiben nekik volt részük.

S a Duna is nagy volt az ünnep méreteihez. Ujra csak Velencébe menjünk összehasonlításért. Az ő Grande Canalejuk tele van néhány gondolával s néhány tenoristával, aki melleleg gitárt penget. A mi Dunánk azonban nem volt népes. — Lassu időközökben s nagy testűkhöz illő lomhasággal uszott végig rajta egy egy díszbe öltöztetett hajó s a folyam közepéről, a nagy szabad területen annyira eloszlott a katonabandák csinnad-rattája, hogy olyanforma muzsika hallzott ki a hajókról a partra, mintha valami jókedvű hajós-

legény harmonikáznék. A nagy dalárda énekét pedig egy szertefujta a szél, hogy éppen csak egy-egy akkordból lehetett megtudni, hogy mit is énekelnek voltaképpen. Nem volt meg az ünnepnek az a csilingelő, pajkos, játékos karaktere, ami lehetséges ezekkel az eszközökkel kis vizen, de nagy folyam hátán csak sokkal nagyobb apparátussal érhető el.

Budapestnek azonban ilyes látványosságban nem igen van része — s ma élvezett. Istenigazában örült a tüzijátéknak s nagyon kevesek azok, akik e pillanatban kritizálnak, ahelyett, hogy benyomásaitak mesélnek az otthonmaradottaknak. Azzal a lelkesedéssel, amely bőbeszédűvé teszi az embert. S gyönyörűsége telt a látványosságban a vidéknek is, amely még ritkábban veszi ki a részét a jóból, mint mi.

Csak a külföldiektől félünk. Azoknak a legnagyobb haragunkkal, óriás reklámmal harangoztunk be s a feleséggazott érdekletést nem tudtuk abban a mértékben kielégíteni, amilyenhez szokva vannak azok a nagyvilág-járók. Bár ne származnék kárunk abból, hogy ezuttal sikerült idehoznunk őket!

— Az ünnepek részleteiről az alábbiakban számolunk be:

A közönség.

A közönségnek az a része mely a koronás és kétkoronás helyekről akarta az ünnepélyt élvezni, már korá délután nagy tömegekben özönlött a Dunasorra. Akiknek tribün-jegyük volt, nem siettek úgy, de félnyolc óra felé már nem volt üres hely. Sem a székeken, sem a korási gyalogjáróján, sem az alsó parton. És ez az óriási tömeg csodálatosan türelmes és jó volt. Mint mindig, ha nem bántják, ha nem ingerlik mesterségesen. Olyan, mint a gyermek, mely órákig is eljászadozik csendesen, türelmesen és csak akkor válik makrancossá, ha megzavarják mulatságában.

A nagy, a sokfejú gyermek, a közönség megtalálta most is a mulatságát. Mulatott önmagán. A varakozás hosszadalmasságán. Ismerősök és ismeretlenek biztalták egymást és ha egy-egy tréfiás megjegyzés hangzott el, a körülállók bangos neveléssel honorálták az ingyenes szórakozás derék szerzőjét. A legjobban persze az élelmes vándor sör- és felvágott-árusok jártak. A gyalogos- és tribün-közönség egyaránt szaporán hivatgatta őket. Mert ilyen varakozó állapotban csodálatosan egyívő forr a közönség, a türelmetlenség és éhség eltünt minden osztály- és vagyonkülönbséget. Gyalogjárók és kényelmes széken ülők együtt kacagtak és együtt egyszerre hallgattak el, mikor a királyi palota ablakaiban kigyultak a lángok és a várkert felett felragyogtak a villanyos ivilámpák. Tündéri látvány volt, amint a hatalmas és sötét épület hirtelen, mintegy varázslással káprázatot fényt szórt bele a komor estébe. A tetszés moraja hullámozott végig a közönségen. Szinte áhitattal szegte tekintetét a tündéri kastélyra és mintha természetesen találta volna, hogy onnan árad az első ledérítő fény az éjszakába...

A vonatok ma is ezrével hozták az idegeneket a fővárosba. A vasuti jegyek és a bejelentések révén konstatalható, hogy a külföldről is tömérdek vendég érkezett Budapestre. Szóval, jelentős sikerrel járt az Idegenforgalmi és Utazási vállalat propagandája, amely a munka javát végezte kezdetűl mindvégig, *Gálos Kálmán*nak, a vállalat buzgó titkáranak az inveciója és szakértelme az ünnep kezdeményezésében is érvényesült. Csupa idegen járt ma a főváros utóán. Tegnap a diplomáciai kar is megérkezett; este a nyugoti pályaudvaron jöttek: *Pitreich* közös hadügy-miniszter, a német, olasz, francia nagykövetelek, a németalföldi, portugál, román követelek. A Keleti pályaudvaron este 7 óra 15 perckor érkezett meg *Lajos Viktor* főherceg. Tegnap a Keleti pályaudvaron 11.565, a Nyugoti pályaudvaron 9629, a Délin 1869 ember érkezett. A vasuton tehát 22.554 ember jött a fővárosba. Hajókön 1007 ember érkezett. Még pedig a galaci hajó 420, a bécsi 368, a mohácsi 921 idegent hozott a fővárosba. A forgalom ma érte el a tetőpontját, amiről azonban még nincs kimutatás.

A korzón.

Százezer embernél bizonyára több volt az a közönség, amely a korzón hullámozott. Azaz, dehogyan hullámozott, bizony csak szépen vesztegelt, vagy szorongva, lépésről-lépésre küzdve nyomult előre. Boldogok az abaktalajdonosok, a tribünjegyesek, a korán érkezettek voltak, akik pályából, illetőleg a korzó rácszatánál nézhettek a fejlemények elé, s végül a vállalkozó kiskoru ifjúság, amely kifogva a toronyosuló emberbarrikádon, a ják ágaira kapaszkodott fel. A többiek az alsó parttól a

korzóra igyekeztek, vagy onnan visszafelé törekedtek a lépcsőkön. Egy keskeny kis sávon mozoghattak csak középtől az emberek, s a szemben jövők sokszor biztatták egymást az állástoglalásra.

- Sehol sincs már kényelmesebb hely!
- Kár fáradni!
- Azt hiszik, hogy arra jobb!

Ilyesfélékkel traktálták egymást jókedvvel egészen idegenek s a nyüzsgés eltartott kilencedfél óráig, amikor végre felröppentek az első rakéták a gellér-hegyi citadella tővéből. Addig is azok, akikről semmi sem fogta el a kilátást, nézegették a Duna csillámó tükrén lebegő, színesen kivilágított hajókat, monitorokat, a világosságban tündöklő királyi palotát, a bengáli tüzeben ragyogó Halászbástyát, s a korzó palotáinak a lampionos díszét.

A korzó dískré, stilszerű kivilágításában egy-egy ház piros, fehér vagy zöld lampionokkal volt bőszegen kirajzolva a Hungária-szálló, a Magyar Folyamhajózási Társulat háza, a szabadelvűpárt klubja, az országháza vált ki. Lent a korzón ezer meg ezer villamos méces láncok húzódtak végig.

Kilencedfél órák kezdődött a tűzijáték. Az első tűzvonalak sutorogva kigyóztak fel a sötét levegő-égre, de nem pattantak szét csillagszórással, úgy hogy a nézők körében már a csalódás aggodalma kezdett nyilvánulni.

— Bizonyosan eláztak a rakéták az esőben! — sopánkodtak általános vélekedéssel lemondóan nagyok és kicsinyek.

De csakhamar megberevelte magát a tűzijátékos és úgy látszik ravasz fokozattal ágyudögyszerű puffogás közben egyremásra szórta a magasba a sokszínű csillagokat, néhányszor kellemes meglepetést kelte egy-egy mozgalmasabb kitörésével.

Közben szóltak a Dunán a zenekarok s a közönség meglapította és megéljenzte azt a hatalmas magyar koronát, amely a Gellér-hegy lejtőjén izzó villamos lángcsókból kirakva kékes gőzgomolyagból kigyulad.

— Éljen a király! — hangzott ekkor lelkesen, amíg el nem tűnt a ragyogó korona, helyét adva később vizeséhez hasonló tűzszuhatagnak.

Két órahosszat szórakozott a közönség a tűzijátékkal, közben élénk kereslete volt a korsó söröknek és sandvicheknek, amelyeket a lépcsők védő boltzata alatt felállított, rögtönzött kantinokból szállított nagy önfeladással a pincérek. Egy-egy pohár sörnek és falat enni valóknak nagyon örültek sokan, hamarosan megéhezve a hűs levegőn. De a legnagyobb öröm mégis csak annak a pénztelen csapatnak jutott ki, amely a Zrínyi-utóban felállított deszkapalánk mögött szorongott, hogy valamit ellessen a látványosságból. Körülbelül tízfél órák, amikor a tűzijáték javában tartott, a főkapitányi épület erkélyéről valaki leintett a rendőröknek és jegyszedőknök, hogy nyissák meg a kordont. A szegény emberek beözönltek a Ferenc József-térre, amelyen eég hely volt. A hála kitörései hallatszóztak.

- Éljen Rudnay!
- Az Isten áldja meg az urat! — kiáltottak fel az erkélyre.

Jó félórát tartott még a tűzijáték s mindenki a tűzhányó kitörését várta. De a röppentyűk elhallgattak és eltűntek s egy ideig nem történt semmi. Mikor aztán a hajók utrakeltek a Margitsziget felé, a közönség mozogni kezdett, majd haza és sétára indult a korzón, átengedve magát egy újabb élvezetnek. Az emberek ismerősöket kerestek és az ürvendetes köszöntések vidáman hangzóttak, mikor ismerősök csakugyan találkoztak.

A kivilágítás.

A városból jövő embereket a Dunapártra torkoló utcáknál kedves meglepetés várta. Kivillant a part egy-egy kivilágított része s gyönyörű látvány tárult a szem elé mikor végignézett a Dunasoron. Egyetlen ablak sem volt sötét, lampionok, gyertyák égtek mindenütt, s a szállodák tündéri fényben ragyogtak, a hidakat égő girlandok szegélyezték, a Ferenc József-tér lombsaj közüli kis lampionok ragyogtak, messziről az országház kupoláján óriási izzólámpák tündökölték s mint valami mesevár, világított ki az éjbe piros színével a halászbástya. De minden képzelmel felülmúlt a királyi palota kivilágítása. A várkertet övező falat sűrűn ragyogta be a sok ivlámpa, főnn a kupolán, a hol a magyar korona van, intenzív fényvel ragyogott három villamfény s az ezeralakú palota minden üvegablakján fény és ragyogás sugárzott az éjszakába s a közönség kíváncsian nézegette az árnyakat, kik az ablakokban megjelentek. A lenn horonyzó monitorok reflektorai kacér játékkal világoztatták meg a száz és száz helyen az éjszakát s a Duna közepén, mint megannyi tündérvár, suhant föl-alá a sok kivilágított hajó. Messziről ragyogva emelkedett ki a Ferenc József-híd három íve, az ellenkező

irányban pedig a Margitszigetről csillogott ki a sok lampion, . . .

Tűzijáték a Gellér-hegyen.

A várpalota alatt álló monitorokon nyolc órák megadták a rendes harangjelzést s ebben a pillanatban mind a három dunai hadihajó tündéri villamos fénybe gyult ki. Felhangzott a kürtös „Hapták!” jele, érces vezényszó hallatszott és abban a pillanatban megrázkódtak a Lánchíd pillérei, megdördültek a monitor ágyúi s huszonegy lövéssel üdvözölték a királyt, amint *Laos Viktor, József Agost* és a főhercegnők társaságában megjelent a várpalota teraszán. A reflektorok sugara cikázó fényben szögeződött a királyi palota homlokzatára, a nép éljenzésbe tört ki s a monitoron lévő katonazenekar rázendítet a *Gotterhaltéra*. Ott a közelben álot indulásra készen a *Turul* nevű hajó, amelynek fedélzetén egy pár száz ember foglalt helyet. Alig jutottak el a *Gotterhalte* első akkordjai a *Turulon* lévő közönség füleihez, egyszerre irtózatos abcugolás, füttylés támadt a hajón.

— *Abcug a Gotterhaltéval, a Kossuth-nótát húzzák!*

A hatalmas zaj egészen elnyomta a *Gotterhalte* hangjait és egyszerre csak a budai partokon és a Lánchídon álló közönség elkezdett tüntetni a *Gotterhalte* ellen. A rengeteg tömeg a Kossuth-nótát énekelte. Ez a tüntetés mindaddig tartott, amíg a *Szamoson* lévő katonazenekar a *Gotterhaltét* játszotta s a zaj, a lármá olyan nagy volt, hogy az osztrák néphimnusz hangjaiból aligha jutott föl valami is a terrorszra.

Aztán a monitor mellett lévő *Turul*-hajón a katonazenekar program szerint *Kölcsy* Himnuszát kezdte játszani s a hajón lévő egyesült dalárdák hatalmas hangon énekeltek együtt a zenével. Messzihangzó, erőteljes éjjen és taps hangzott fel a Himnusz után. Azután a monitorokról fölröpült sütvite egy-egy röppentyű, ez volt a jeladás, hogy a Gellér-hegyen megkezdődhetik a tűzijáték.

Előbb egy-két rakéta röpült csak az égnek, majd egész sugárosomók szállottak fel zúgva, suhogva, az apró lángmagok fönn csudalatos tűzvirkókká nyilnak s aranyos eső hullott alá a magasból. S ha a tűzijáték nem is produkált váratlan, vagy különös dolgot, maga a környezet, amelyben lejátszódott gyönyörű volt. Amint egy-egy rakéta csillagrá vált s belőle ezüst-, arany- és drágakőpermeteg hullt alá, egyszerre világos lett a tájék, az éjjeli hegy alatt ifju zöld színében látszott a Gellér-hegy lomb- és bokordíszje s háttérben mint boszorkányos vár csillogott kísérteties fényben a citadella lerombolt fala. S mikor a tűzvirkók hullása abbanmaradt, lenn a hegy lankásabb részén tüzből kiragyogott a királyi korona, a magyar címer s tűzszuhag folyt szikrára alá hatalmas dörrének és zeugés kíséretében. Főnn szikrázott, égett ragyogott a levegő, lenn a Duna habjain pedig a kivilágított hajók ringottak, zene hangja szállott a légben s a kivilágított partokon százezernyi ember nézte az ezeregyéjszakabeli látványt.

Egyszerre ötven, száz rakéta szállt a magasba, mintha tűzzé vált konfettit dobáltak volna láthatatlan kezek, olyan volt a levegő, egy-egy rakéta kigyózza bomlott fel, száz és száz sugár áradt ki belőle, mindegyik sugár feje újra szétszakadt s színei a szírvány fényével vetekedtek. Kék, sárga, lila, piros tűzcsillagok szikráztak elő s úgy folytak alá, mint egy tűzzé vált szomorúfény ága a suhanó habu Duna fölül. . . S amint az utolsó tűzképe is kihamvadott, a közönség még egyre várta az előre hirdetett tűzhányó kitörését, de míg lenn a zenekarok játszottak, a hajók föl- és alá cirkáltak, az öreg Gellért sötét és néma maradt, egyideigle várt, várt a közönség, mert úgy érezte, hogy hiányos volt a tűzijáték, de aztán a hajók is elindultak a Margitsziget felé, a tribünök népe pedig elözönlötte Budapest utcáit, melyek élénkebbek és hangosabbak voltak, mint akár vasárnap délben.

A hajók.

A meglepetés érzését a jóleső tetszése váltotta fel, mikor nyolc órák a hajók kezdetek meg felvonulásukat. . . Nagy, ragyogó báli terem hatását tette az ezernyi lámpa fényében tüköröződő Duna és hajók, mint megannyi ragyogó díszbe öltözött leány és asszony, lebentek tova sima parketjára. A propeller, mint úde, még félig gyermek-leányok, könnyedén, szinte táncolva siklottak el a nézők tekintete előtt. A nagybő hajók pedig, mint érett, szépségük tudatától áthatott, hódító asszonyok foglalták el helyüket. . . A rajtuk elhelyezett lámpák száza és ezre, mint megannyi drágakő, ragyogott bele az éjszakába. Mint drágakövek az asszonyi toletoletról. . .

Ha egy-egy különösen ékes hajó haladt kijelölt helye felé, a közönség hangosan ünnogva nyilvánította tetszését. Bájos jelenet volt, amint a magasra emelt gyermekek feléje lengették sapkájukat és szá-

felől kiáltották: gyönyörű, gyönyörű! A legnagyobb feltűnést az Újpest kellette. Az Operaház tagjainak hajója. Elején babérikai emelkedtek a magasba, hátul gazdagon felvirágozott sátor díszítette. Az egész hajó pedig színes lángterben uszott. . . Mint valami misztikus tündérsziget, suhant tova a nézők előtt. Az illuzió még teljesebbé tették a hajóból elhangzó bubánatos hangok, Böhme tanárnak az operaház első kürtősenek és-magyar nótái. . . Olyan szomoruan sirtak bele a nagy ragyogásba, mintha jelezni aknának, hogy valahol messzi, a fényes háttér mögött sokan, sokan vannak, akik sírnak, sokan, akik sóhajtának. . . Ha elhallgattak a kürt, megszólalt a karének, az is busan, az is szomoruan és a közönség áhitattal, figyelemmel hallgatta és mint valami álomképet nézte a hajóról feléje bólogató fákat, színes virágokat és azt a hatalmas oltárt, melynek tűzét egy *Vesza-szűz* élesztette. . .

Aztán eltűnt, mint minden, ami az életben szép és ragyogó. . .

Vidámabb és kevésbé ünnepi hangulatot keltegettek a más hajókon játszó katonazenekarok. A jókedvű magyar nóták hangja mellett szinte táncolókedve kerekedett a hosszas állodásgaliban el-fáradt közönségnek. Akadtak, kik bele-bele kurjantottak a nótákba és akik biztatón kiáltották: Gyorsabban! Gyorsabban! Illettek is ezek a vidám hangok a sok fényhez és ragyogáshoz. Szinte sajnálta az ember, hogy a hajók horgonyt vetettek. Olyan vigan szűkellhetek volna ide és oda színes szárnyaikkal. Mert színes és szép volt mind. Amint mozdulatlanul állottak, úgy tetszett, mintha a víz tükrebe balmúnának és enszépégekben gyönyörködnek. Kellett, hogy sokáig nézések magukat, mert a Duna tükrebe íródó, remegő lényesávok nem engedték tiszta képet kialakulni. . . Ők táncoltak a hajók helyett. A jobb- és bal part fény sugarai össetalálkoztak a vízben. Összetalálkoztak és megremegettek, mintha szerez mesek borulnak egymás keblére. . .

Igy láthatta nem egy a parton merengő szép leány. Talán itju is. . .

Mert a hangos beszélgetésbe halk suttogások és halk sóhajok is vegyültek. Ezeket szárnyára kapta az esti szél és végigsubant velük az ünneplő Dunának tükrén. . . De embernek nem árulta el és a víz titoktartó. Holnap már mítsem árul el a mai fényből és ragyogásból. . . Hétköznapi szűkeségű fog továbbpölyögni, mint tegnap és azelőtt és annyi sok száz éve már. . .

A Margitszigeten.

Már nyolc órák megindult a nagy emberáradat a Margitsziget felé. A Margit-híd két oldaláról messzire villogott a sokszínű lampionokból összeszótt csillogó, fényesik, melynek reflexe végigsugárzott a esőtől nedves követzen. Odébb, a hid közelében megállapodtak az emberek. A koscsikoklédek egy pár percig szünetelt, ember ember hátán tolongott a billeteurók bódéja előtt. A villamosok nagy csillogással, lassu járással vonultak föl a hidra, a tömeg is lassan elindult s hogy a hidra ért föl, egyszerre kibontakozott előtte a tündéri fényben pompázó Margitsziget. Valóban olyan volt ez a kép, mintha ezernyi ezer ember, csöndes elfogódással törekednek arra a tündérszigetre, melyről gyermekkorában hallott szép meséket.

A Margitsziget dekorációja lényegesen különbözött a partok és a partmenti paloták tüzes pompájától. Jellegere nézve ez a díszítés sokkal intímebb, sokkal nehezebb s hogy úgy mondjuk, romantikusabb volt. A nagy, csöndes víz közepén milliónyi apró fény sugárzott róla, mintha valami fényben uszó hajó, vagy a vízre helyezett óriási ékszeres-doboz lett volna, telve ragyogó smaraggal, villogó gyémántokkal és vörös rubinokkal. A part alján, azon a keskeny ösvényen, amely a sziget hidját tartó töltést összeköti a Dunával, hosszú csikban halványzöld fényű lámpák égtek, egy pillanatra azt az illuziót kelte, hogy millió szentjános-bogár telepedett oda, segítségére a Duna-ünnep rendezőinek. A sziget fölőráján végig korlátokon sokszínű lámpásokportokégték. Emitt hatalmas keresztcsillagok piros, sárga és zöld színűk, odébb egy-egy rudra akasztott apró fénypontok, mintha látkat ábrázoltak volna, melyeknek lombkoronáját tündöklő üveghangok helyettesítették. A lila, kék és narancsszínű pompázó ut végén van maargitszigeti fedett bejáró, melynek kupoláján rózsaszínű fényár szóródott szerte, míg a faalkotmány oldalairól, oszlopairól és nyílásiból fényfúvókák folytak alá. A rengeteg parkírozott terület szinte égett a sétálóknak lába alatt. A rotundák és virágágyak körszőkür, drótkra akasztott lámpákkal voltak megvilágítva s a közepén élő virágok helyett sugárzó fényű világosságok nőtték. Mintha valami rengeteg szántó földön ezerszínű virágvirított volna, elhíntve minden tenyérynél helyre, minden fűszára. Főnt a fákon, a lombok közt, a fák tör-

zsén, mindenütt ezernyi fény, ezernyi apró lámpások, korrespondáló színekben, hogy reflexei összeolvassa a Duna tükrében, annál varázslatosabbá tegyék a képet.

A tündérszigeten kilenc óra felé már nagy közönség volt együtt, bár az egész napi esőzés erősen lehűtötte a levegőt s a Duna felől hideg szél fujt. Am a látványosság vonzotta az embereket ezáltal is s a megterített vendéglői asztaloknál csakhamar jökdvül és elegáns társaság telepedett meg. A sziget elején ekközben kődfátyolképekben mutatták be az ország fűrdehelyeit és szépségben gazdag vidékeit. Nagy csoport ember nézte ezeket a mutatványokat is. Odébb a katonazenekarok iparkodtak hangulatot csinálni, de bombardonjaik nem tudták lebirni a légkör hüvösségét. A társaság asztalai közt fiatal leányok árulták apró emléktárgyaikat, cifra legyezőket és egy napos életű jeivényeket. A programmarusok mint mindig, ezáltal is tolokodtak, ügyes üzleti fogásokkal iparkodva rátkülni az emberekre apró füzeiket. A budapesti humor is megosillat egy perre s haragos derültség honorálta azt a vállalkozó hordárt, aki így kínálta a tizkrajcós programját:

— Vegyenek! Vegyenek! Féltáron! Hatóságilag engedélyezett végeladás!

Tizenegy óra felé megérkeztek a kivilágított hajók is a Dunáról. Elegáns, nagy uri társaságok szálltak ki belőlük, miközben a margitszigeti lövönat fésádt lovacskái, bánatosan néztek egymásra, nem tudva megérteni, hogy ennyi vígadó ember közt, miért kell éppen nekik a szokottnál is súlyosabb munkát végezniük. A kis lövönatok alig bírták lebonyolítani a nagy forgalmat s a kíváncsiságtól etelt és súlyos embereket alig bírták fölvenszolni a sziget felső felére.

A nagyvendéglő előtt nagy közönség várta a monstre dalárda produkcióját és a megígért fényes tűzijátékot. Tizenegy óra után fölhangzott Kölcsey Himnusza, utána pedig hatalmas durranással szűkött a magasba a tűzijáték kezdetét jelző lényoszlop. A tűzijáték végre is az egész világon egyforma s a pirotechnikának ezáltal sem voltak különösebb ötletei. A közönség az első színes szikrákat tetszésszájjal üdvözölte de aztán, hogy a tűzkigyók, tűzkerékek, szikrafelhők és smaragdosok örökké egyformák gondolatnélküliek és csak színesek maradtak, kezdtek elunni a dolgot s inkább az emberi jelenségeken mulattak. A tömegben jökdvü megjegyzések halatszottak. A tömeghumoristák megszólaltak, innen is, onnan is hangzott egy-egy ötlet, tréfiás vagy kritizáló megjegyzés. Ekközben a vendéglő terraszáról a Dalárdák Országos Szövetsége által rendezett énekverseny számait, kuruc-nótákat s végül a szózatot énekeltek el.

A margitszigeti ünnepély a késő hajnali órákig tartott, amikor elaludt az ezernyi mécs s lassanként átvette birodalmát a hajnal diadalmas világossága.

Balesetek, tolvajlások.

A rendőrség az ünnepély tarlama a'att erős munkát végzett. Nemesak a rend fenntartásáról gondoskodott, hanem számolniya kellett a balesetekkel és a zsebmetszőkkel is, akik rendkívül nagy számban vonultak ki a publikum sorai közé, hogy a zavarosban halászhasznanak. Az összes detektivek mozgósítva voltak s kettőzött figyelemmel örököttek a közönség vagyonának biztonsága fölött. Így történhetett csak, hogy aránylag elenyésző csekély számú zsebtolvajlás történt az óriási tumultusban. Éjtelig mindössze három zsebtolvajlásról tettek jelentést a főkapitányságon s ezenkívül egy ismert zsebtolvajt tetten ért az egyik detektív, amint éppen operálni akart.

A korzón törént ez a dolog, ahol ember ember hátán nézte a kivilágítást s a tűzijátékot. Incedy László, a detektívtetület egyik ügyes tagja felismerte a nagy tolvagásban Schindler József notórius zsebmetszőt. Figyelemmel kísérte s amint éppen operálni akart, letartóztatva. Ande a zsebmetsző minden áron menekülni akart és csak a közönség közreműködése mellett lehetett elcsipni. Incedy detektív azután bevitt a főkapitányságra, ahol Schindler egyszerre kést vántolt elő és a detektívre akarta magát vetni. Szerencsére észrevették szándékát, lefogták s megkötözték, hogy teljesen ártalmatlanná tegyék. A kétségbeesett zsebmetsző még ezután is sokáig tombolt, amíg belátra tehetetlenségét, lecsendesedett.

Ezenkívül a rendőrség egy egész sereg embert állított elő, akik az ünnepély végével a lámpionokat és a mécseseket lopkodták. A legtöbbször azzal védekezett, hogy emlékül akarta elvinni magával a lámpiont vagy mécseset.

A mentőegyesület az ünnepély ideje alatt több mentőállomást rendezett be, hogy a közönségnek szükség esetén azonnal rendelkezésre álljon. Szerencsére aránylag nagyon kevés szükség volt a derék mentőkre s az előordult cseleki jelentéktelenek voltak.

Még az ünnepély előtt, a készülődések közben történt egy halálos végű szerencsétlenség a budai partokon. Hamburger István hajókormányosnak négyéves István nevű fia ugyanis a 80. számú uszályhajóról a Dunába esett és elmerült a hullámokban.

Az egyetem ünnepe.

Budapest, május 13.

Ünnepi közgyűlést tartott ma a budapesti királyi magyar tudomány-egyetem alapításának százhuszonharmadik évfordulója alkalmából. Az ünnepélyes gyűlésen a nagyközönség között megjelent *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter és dr. *Berzeviczy Albert* is. Az Alma Mater disztermében folyt le az ünnepi gyűlés, dr. *Kéty Károly* rektor elnökletével. A rektor mondta az ünnepi beszédet is, amelynek különös jelentőséget adott, már a témája is. Nem száraz elméleti kérdések fejtegetése volt e beszéd. Az egyetem adminisztrációs reformját fejtegette a rektor; a nagylontossága kérdés minden részletét alapos történelmi megvilágításba helyezte, majd konkrét javaslataiban az egyetem hivatásához méltóan jelölte meg a kívánatos fejlődés irányelveit. Alapos tanulmányra, széles látókörre és a magyar kultúra iránt való izzó szeretetre vallott ez a beszéd, amelyet az ünnepi közönség — élén a közoktatásügyi miniszterrel — mindvégig figyelmes érdeklődéssel kísért.

A rektor alapos történelmi visszatekintés és a külföldi egyetemi intélcúciók ismeretése alapján vázolja a budapesti királyi magyar tudomány-egyetem igazgatási rendjét. Rávilágít az egyetem adminisztrációjának hiányaira; anyagi függetlenséggel nem rendelkezik az egyetem; kormányzati szükségletei keretében az elnöki kiadásokra mindössze 6.0 korona átalán; a van, ami éppen nem áll arányban az Alma Mater hivatásával. Az adminisztráció rendszertelensége a legszomorúbb bizonyossága az anyagi függetlenség hiányának. A szakképzett segédhivatali személyzet hiánya mellett se a tizenkét havi mandátummal bíró rektorok, se az állandó kormányzók nem számlálhattak a bajokat s az egyetemi igazgatás tág mezéén nagyfokú közöny tapasztalható, mert azok a kormányzók is, akik akartak volna valami maradandó alkotni, a szervezetlenséggel párosult közöny mellett belefáradtak a hiábavaló erőki-ajtésbe. A status rendezetlensége is fölötte aktuális, mert itt közigazgatási status nincs. normálstatusról még egyáltalán szó sem lehet. Megfontolásra ajánlja a váltógazdasági rendszert, hogy közigazgatási szakbeli alkalmazottaink bizonyos idő elteltével nem lennének-e központi szolgálatra berendelőndők és viszont; az egyetem így ambiciózus tisztviselőket nyerne, másrészt a központi szolgálat oly elemeket vonhatna be, akik az egyetem ügyeit alaposan ismerik. Hangsúlyozza és részletesen bizonyítja, hogy az egyetemen csak papiros-autonómia van, a valóságban nem létezik s az ügykezelés mikéntje a változó idők és emberek körülményeitől és elhatározásaitól függ. E rendezetlenség történeti alapon való illusztrálása után az 1887 utáni korszak ismertetése során kiemeli, hogy az egyetem abszolút jellegű szados szokásai ma is érvényben vannak, úgy az 1906-iki Ratio Educationis határozományainak hatályát a közigazgatási bíróság is kimondta. Az abszolút matéria — ugymond — megmaradt, csak köntösére lett varrva egy pár alkotmányos díszitmény. Ennek tulajdonítja, hogy az egyetem nem lett nagyobb jelentőségű hazánkra és hogy Mária Terézia alapító oklevele célját el nem érthette. A központi kormányzat irányelveinek taglalása során a vidéki kulturókusok megteremtését helyesli, de kiváló jelentőségűnek tartja az egyetemek különbözőségét. Az egyetemi decentralizáció megvilágítása keretében hangsúlyozza, hogy ki kell mondani, hogy a szigorlatok csak azon egyetemnél tehetőek le, melynél a jelölt a felének nagyobb részét hallgatta, ezzel lehet megszüntetni az ifjúság szabad vándorlását, ami a fegyelmi rendet megbontja és erkölcsi szempontból is beteges jelenség. Konkrét javaslatokat tesz a praktikus decentralizáció egészséges keresztülvitele órájából, különösen hangsúlyozza az egyetemi szabálykönyv elkészítésének fontosságát; mivel azonban e szabálykönyv máról holnapra nem alkotható meg, ezekben jelöli meg irányelveit: szorgalmazandó a parlamenti képviselői jog; megindítandó az egyetemi közöny; rendelkezési alap teremendő; az egyetem közigazgatási ügyeit intenzívebbé kell tenni; jó szolgálati pragmatika és kellő hivatali szervezet létesítendő; a tandijrendszer a régi alapon szabályozandó. Végül gyakorlati oktatás és az egyetemi oktatás decentralizációja tekintetében szabja meg a követendő irányelveket.

A magas színvonalon álló beszédet gyakran megszakította az ifjúság tetszésnyilvánítása. Hangos derültség támadt, mikor a rektor szembeállította a budapesti és a kolozsvári egyetem szigorlatozóinak a számát. Végezetül lelkes éljenzés és taps hangzott fel a rektor beszéde után.

Thanhoffer Lajos orvoskari dékán felolvasta ezután az egyetemi pályamunkákról szóló jelentést. E szerint pályadíjakat nyertek:

Gerovich Tibor, *Scharbach* Vilmos, *Szabó* Dezső (I.), *Szabó* Dezső (II.), *Goldzieher* Károly, *Sós* Ernő, *Bartal* Kornél, *Keller* Oszkár, *Abonyi* Sándor bícsészethaligatók. dr. *Herzogh* Ferenc, *Láng* Adolf, *Orsós* Ferenc, *Goldberger* Márk, *Rosenthal* Hanna, *Keller* Kálmán, *Királyfi* Géza, *Bräutigam* Károly,

Körössy Kornél, *Lobmayer* Géza, *Schiller* József, *Generisch* Gabriella, *Liebermann* Leo, *Mattyasovszky* Honor, *Koroncay* József, *Wassermann* Simon orvos-tanhaligatók. *Suloki* István, *Pintér* Jenő, *Saly* László, *Szöke* József, *Káldor* Imre, *Vásárhelyi* Jenő, *Mandel* Lajos, *Lehel* Antal, *Lázár* András, *Toldy* László, *Keresé* Tibor, *Körtismarossy* László és *Radoch* Lóránt joghaligatók.

A pályadíjak kiosztása során dr. *Kéty* Károly rektor beszédet intézett az ifjakhoz, amivel az ünnepi közgyűlés véget ért.

Tűzijáték.

Megadták a jelt s az eső
Egyszerre csak megszűnt esni,
És a lámpionok ezre
Bevillogott a Dunába,
Amely mélan, hőmpölyögve,
Érkezett be Váczról Pestre,
S felnézett az ég boljára,
Ahol egy csillag sem fénylett,

Szent Péter, a takarékos,
Gondolta, hogy minek éjjen
A sok fénylő, apró csillag,
Most, amikor elég ragyog
Lenn a hegyen és a korzón,
És a Dunán és a büzzén
És a Gresham-palotában.

Huszonegyszer szóló az ágyú
Harciasan, dübörögve,
Mintha Macedonnak szólna,
És a bátor tengerészek
Harci riadóba törtek.
S aztán esend lett, hosszú, néma,
Csak egy tribún roppant egyet,

Ami eztán következett:
Büvös-bájos tündér-éjjel;
Amilyenre nem emlékszik
A legrégibb Sehezáde;
Hosszu csikban, lidérolénynyel,
Süvölt millió rakéta,
Miként kigyó szisszenése, —
Föl az égbe tör a szikra
Hosszu csikban, elegánsan,
Mig a ködben egyet pukkan,
S hull az égről aranyeső,
Ezüsteső, gyémánteső,
És a nép, az ordít, ujjong, —
Ilyet tán még sohse látott.
Ó be szép volt, míg a banda
Lenn a hajón marsütében
Játszotta a magyar Himnusz,
Királyhymnusz, Gotterhaltét,
És a ladi-ladilomat.
Ó be szép volt, tündér-éjjel,
Meseszerű, büvös-bájos,
Gyönyörteljes, kolosszális.

De a legszebb látvány az volt,
Amikor a kedves vidék
Gyermekek örömmel nézte
A főváros tündér-éjét.
Mellettem is ott állt egyik,
Tagbaszakadt, magyar legény.
— Talán bizony somogyi volt.
Ó hogy nézett bohón, mohón!
Olyan kedves volt az öreg,
Mikor aztán eltávozott,
Kisült, hogy a derék paraszt
Tösgyökeres pesti legény
Aki paraszt-jelmezt öltött;
Emlékül a pénztrócaimat
Is elvitte, — ó a kedves.

Végül véget ért az este,
Minden rakéta szétpukkant
És magam is véltük együtt
A szép Duna-ünnepélyen.

zi.

FŐVÁROS

(*) A városligeti körforgalom. A közúti vasut-társaság a városligeti végállomáson ki akarta bővíteni a pályaudvarát, hogy pótkocsikkal közlekedhessenek. A tanács azonban nem hajlandó a Városliget területéből még többet feláldozni s azért főlhivta a mérnöki hivatalt, tanulmányozza, nem lehetne-e a kérdést úgy megoldani, hogy a Városliget területéből ne vegyenek el semmit. A mérnöki hivatal most azt jelenti a tanácsnak, hogy a Damjanich-utcai vonalnak az arena-utcai vonallal való összeköttetését meg lehet oldani a dolgot, mert a vállalat akkor rendezte

Szertéskonzumvásár. (A székésvárosi szertésvásár és községvidék...)

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, május 13.

Jó kínálat és lanyha irányzat mellett 21000 métermázsa buza került a forgalomba...

Rozsban 5 fillérrel estek az árak. Tengeri és zab változatlan maradt. Eladott: Buza, tiszavidéki: 100 mm. 82 k. 8 K. 25 f. 200 mm. 82 k. 8 K. 20 f.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonként... A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként.

Table with columns for grain types (Tiszavidéki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Belső-Bácskai, Belső-Bihari, Belső-Békési) and prices per kg.

Table for 'Egyéb gabonafajták' including Róza, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, and Köles with prices per kg.

A határidőslet folyamán a következő kötések történtek:

Table showing market transactions for May 1903, including prices for wheat, rye, and barley.

Déli óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table showing closing prices for various goods like wheat, rye, and barley.

Délután fél 5 órakor zárul:

Table showing prices for goods as of 5:30 PM, including wheat, rye, and barley.

A budapesti értéktözsde.

A mai tőzsde kedvezőbb hangulatban, nyugodt forgalom mellett bonyolódott le.

Előtűzde. Osztrák Hitelrészvény 672.—673.—, Magyar Hitelrészvény 728.50—729.25.

A déli tőzsde a következő értékekben volt forgalomban: Koronajáradék 97.55 százalék.

4 óraker zárul: Osztrák Hitelrészvény 671.50,

Magyar Hitelrészvény 728.50, Leszámlítóbanc részvény 455.—

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyzék-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: Inoerna magyar 43.—55.— korona, vörös aprószemű 52.—58.— korona.

korona, 100 darabos 13.25—13.50 korona, 85 darabos 15.25—15.75 korona.

A bécsi gabonátözsde.

Bécs, május 13. (A Budapesti Napló telefonjeleltese.) Eladott buza tiszavidéki 8.25—8.40, bányati 7.70—8.35.

A bécsi értéktözsde.

A mai előtűzde általában jobb irányzatot mutat felül, a nélkül azonban, hogy a forgalom élénkült volna.

A déli tőzsde megnyitásokor nyugodt, változatlan árfolyamokkal, kivéve Osztrák-Magyar Bank-részvényeket, melyek tovább is emelkedtek.

Zárlat berlini előadásokra gyűnge.

Bécs, május 13. (Magyar értékek zárólata) 4%-os aranyjáradék 121.20.

Bécs, május 13. (Osztrák értékek zárólata) 4 2/2%-os papírjáradék 100.70.

Bécs, május 13. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárólatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 671.50.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, május 13. (Tőzsdéi tudósítás.) Kezdetben határozatlan volt a tőzsde, később igen nyugodt a tegepi árfolyamok megtartása mellett.

Berlin, május 13. (Zárólat) 4 2/2%-os papírjáradék 101.10, 4%-os osztrák aranyjáradék 103.50.

Berlin, május 13. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Leti forgalom: 4%-os magyar aranyjáradék 102.50.

Páris, május 13. (Zárólat) Osztrák-magyar Állam-vasút 738.—, Új török konzol 30.20.

Frankfurt, május 13. (Zárólat) 4 2/2%-os papír-járadék —, 4%-os osztrák aranyjáradék 103.65.

AS A THENA EUM r. t. kiadásában megjelent:

HÁZASSÁGI PEREK ÉS ELJÁRÁS HÁZASSÁGI PEREKBEN.

Írta: KNORR LAJOS ügyvéd, ny. táblai bíró, stb.

E könyv egybefoglalja a házassági perekre vonatkozó összes jogszabályokat...

Ara angol vászonkötésben 2 korona.

Kapható AS A THENA EUM r. társulatnál (Bpest, VII. ker., Kerepesi-út 54.)...

68430 58414 81385 44659 98089 68294

Szerencsés kéz huzza önnek a sorsjegyet, melyet Fries Károly bankházánál

a magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítója Budapest, V., Nádor-utca 24. szám

rendelni fog. Első osztály huzása már 1903. május 22. és 23-án. Sorsjegyek árai: 28235 103763 32773 108939 56588 78814

Cs. kir. szab. déli vaspálya társaság. 8076/R. sz.-hoz. Budapest, 1903. május hó 10.

Hirdetmény.

A kézbesíthetetlen és számföltéses szállítványok I. év május hó 19-én d. e. 9 órakor Budapest állomásunk teherpályaudvarának...

Christofle ezüstművek, evőeszközök stb. a valódi ezüst egyedüli pótlója kapható

Vadlsteiner F.-nél

Budapest, IV., Mária Valéria-u. 5. Nagy választék: Üveg servizek, porcellán és angol evőeszközökben, szálloda, vendéglő, kávéház és háztartás berendezés céljára.

FÉLIX - gyógyfürdő, Nagyvárad közvetlen közelében, vasuti állomás.

Kényelmes közlekedés. Vasúton N.-Váradtól 1/2 óra, kocsi 3/4 óra távolságra. Május-április hónapokban naponta 10, vasárnap és ünnepsnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváradra.

Egyedül valódi angol Balzsam Thierry A. gyógyszerésztől

Közegészségügyileg megvizsgálva és jóváhagyva. Az üvegek felszerelése a kereskedelmi törvények védjegyvitálmá alatt áll. Ezen balzsam bőlelő és külsőleg használható.

Thierry A. gyógyszer. balzsama és centifoliakenőse. E két gyógyszerjében felismerhetetlen szor, sohasem remélik el, ellenben mind régebbi lesz, annál erősebb és hatékonyabb.

Kérje ingyen

világhírtélmányomat a Guzi kenőcsöt, melyet mindenkinek, ki címét velem közli, nagy képes sorsjegyzékkel ingyen és bérmentve küldöm.

Agulár Ignác BUDAPEST, Főútlelet: Kerepesi-ut 30. sz., a Rékus-kórház templomával szemben. Fiókuútlelet: Király-utca 6. szám.

MEGHÍVÓ. A 'Polgári Bank mint szövetkezet' Budapestben, 1903. évi május hó 20-án délelőtti 11 órakor saját helyiségében (VI. Teréz-körút 17. szám alatt) tartja

II. rendes közgyűlést melyre a t. tagokat tisztelettel meghívja. Napirend: 1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletévről.

Table with columns: TARTOZIK, Mérleg-számla 1903. április hó 30-án. Rows include Pénztár készlet, Más pénzügyesületeknél, Nyomatvány és felszerelés, Adósk kötelezvényen, Szervekedés, Leírás.

Table with columns: KÖVETEL, Mérleg-számla 1903. április hó 30-án. Rows include I. évt. vagyona és befizetése, II. befizetése, Tartaléknap, Fel nem vett jutalékok, Visszeszámitolás, Átmeneti tételek, Folyószámlai betétek, Nyereség áthozat 1902. évről, Nyereség egyenleg.

Table with columns: TARTOZIK, Nyereség- és veszteség-számla 1903. április hó 30-án. Rows include Tiszti illetmények, Üzleti költség, Visszeszámitolási kamat, Házbér, Adó, Leírás, Nyereség-áthozat 1902. évről, Nyereség-egyenleg.

Table with columns: KÖVETEL, Nyereség- és veszteség-számla 1903. április hó 30-án. Rows include Nyereség áthozat 1902. évről, Kamatjövdelem és kezelési díjak, Készelemi illeték, Beíratási, átiratási díjak és egyéb jövdelem.

Az igazgatóság. *) A szavazásra és indítványok tételére vonatkozólag felhívjuk a tagok figyelmét alapszabályainkra.

A felügyelő bizottság. A múlt év végén volt 348 tag 1786 üzletésszel, az év folyamán belépett 201, 1007, 549 tag 2793 üzletésszel, ezek közül kivált 113, 580, az év végén megmaradt 436 tag 2263 üzletésszel.

